

159016

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ
BİLGİ VE BECERİLERİNİ UYGULAMA DURUMLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Yaşar SARIASLAN**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ
159016**

ANKARA - 2005

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne,

Yaşar SARIASLAN'a ait "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yöntemleri İle İlgili Bilgi Ve Becerilerini Uygulama Durumları" adlı çalışma jürimiz tarafından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

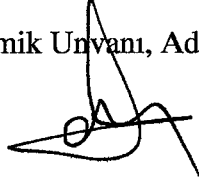
Başkan: Doç. Dr. Hamza KELEŞ

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

Üye: Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

Üye: Yrd. Doç. Dr. Kürşat GÖKKAYA

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Bu araştırmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, geçmişte ya da halen var olan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.

Araştırma, sınıf öğretmelerinin Sosyal Bilgiler öğretimi sırasında uyguladıkları öğretim yöntemlerini öğretmenlerin görüşlerine başvurarak ortaya çıkarma amacını taşımaktadır .

Araştırma, beş bölümünden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, Sosyal Bilgilere değinilmiş ve Sosyal Bilgiler öğretimi sırasında kullanılan öğretim yöntemleri hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, varsayımları, kapsam ve sınırlılıkları ile araştırmada yer alan tanımlardan bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, örneklemi, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili konular bulunmaktadır.

Dördüncü bölümde, ilköğretim okullarında görevli Sosyal Bilgiler dersini yürüten sınıf öğretmenlerin ankette yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Beşinci bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında sunulan önerilere yer verilmiştir.

Ekler kısmında da araştırma için alınan izin belgelerine ve araştırma sırasında ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenleri için hazırlanıp uygulanan anketin bir örneğine yer verilmiştir.

SUMMARY

In this study, descriptive research method has been used. This method has a research approach that aims to describe a past or present state in the way that it exists.

Objective of the study is to reveal teaching methods class teachers have applied during Social Studies education by referring to teachers' views.

The study consists of five sections.

In the first section, Social Studies has been mentioned and explanatory information about teaching methods used during Social Studies education has been given.

In the second section, problem statement of the research, sub-problems, purpose, significance, assumptions, scope and limitations of the research as well as definitions used in the study have been mentioned.

In the third section, there are such issues as model and horizon of the research, sampling, improvement of data collection means, collection of data and analysis of data.

In the fourth section, findings and interpretation obtained from the answers given to the questionnaire by class teachers who conduct Social Studies courses in primary schools have been covered.

In the fifth section, results of the research and suggestions given in the light of these results have been covered.

Approval certificates for conducting research and a sample of the questionnaire prepared for class teachers working in primary schools and applied during the research have been included in appendix part.

TEŞEKKÜR

Yaptığım araştırmanın planlanmasından sunumuna kadar bana her konuda destek olan, kıymetli görüşlerini benimle paylaşan, değerli hocam, danışmanım Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ'e, minnettarım.

Araştırmam boyunca fikirlerine başvurduğum, anket uygulamalarım konusunda bana yardımcı olan öğretmen arkadaşlarım Harun ER'e, Ahmet BUDAKER'e ve Ejder GÜNEŞ'e araştırma görevlisi arkadaşım Hakan DÜNDAR'a Bülent ALAGÖZ'e Solfasol İlköğretim Okulu Müdürü Ahmet AYYILDIZ'a, anket uyguladığım okullardaki öğretmenlere ve azmimin kuvvetlenmesini sağlayan sayın Prof.Dr. İsa ÖZKAN'a ve Tefvik DOĞAN'a , burada ismini sayamadığım değerli öğretmen arkadaşlarıma ve manevi desteklerini esirgemeyen eşim Atiye SARIASLAN ile canım çocuklarıma en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yaşar SARIASLAN

Ankara -2005

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar CETVELİ.....	vii

BÖLÜM I

1. SOSYAL BİLGİLERİN ORTAYA ÇIKIŞI VE TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ....	1
2. SOSYAL BİLGİLER’İN TANIMI VE AMACI.....	3
3. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE İZLENEN BAŞLICA YÖNTEMLER..	7
3.1. Yöntemin Anlam ve Niteliği.....	8
3.2. Anlatım Yöntemi.....	10
3.2.1.Tanımı Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	10
3.2.2. Faydaları.....	12
3.2.3. Sınırlılıkları.....	12
3.2.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	13
3.3. Soru-Cevap Yöntemi.....	14
3.3.1.Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	14
3.3.2. Faydaları.....	15
3.3.3. Sınırlılıkları.....	16
3.3.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	16
3.4. Problem Çözme Yöntemi.....	17
3.4.1.Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	17
3.4.2. Faydaları.....	19

3.4.3. Sınırlılıkları.....	19
3.4.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	20
3.5. Gösteri (Demontrasyon) Yöntemi.....	21
3.5.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	21
3.5.2. Faydaları.....	22
3.5.3. Sınırlılıkları.....	23
3.5.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	23
3.6. Gözlem Gezisi Yöntemi.....	24
3.6.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	24
3.6.2. Faydaları.....	26
3.6.3. Sınırlılıkları.....	26
3.6.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	27
3.7. Rol Oynama (Dramatizasyon) Yöntemi.....	28
3.7.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	28
3.7.2. Faydaları.....	29
3.7.3. Sınırlılıkları.....	30
3.7.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	31
3.8. Örnek Olay İncelemesi Yöntemi.....	31
3.8.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	31
3.8.2. Faydaları.....	33
3.8.3. Sınırlılıkları.....	33
3.8.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	34
3.9. Tartışma Yöntemi.....	35
3.9.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	35
3.9.2. Faydaları.....	36

3.9.3. Sınırlılıkları.....	37
3.9.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	37
3.10. Proje Çalışması Yöntemi.....	38
3.10.1.Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı.....	38
3.10.2. Faydaları.....	40
3.10.3. Sınırlılıkları.....	40
3.10.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler.....	41

BÖLÜM II

2- PROBLEM DURUMU	42
2.1- Problem Cümlesi	42
2.2- Alt Problemler	44
2.3- Amaç	44
2.4- Önem	44
2.5- Varsayımlar	45
2.6- Kapsam ve Sınırlılıklar	45
2.7-Terimlerin Tanımı.....	46

BÖLÜM III

3- YÖNTEM	47
3.1- Araştırmanın Modeli.....	47
3.2- Evren ve Örneklem.....	47
3.2.1- Evren.....	47
3.2.2- Örneklem	47
3.3- Veri Toplama Aracı	47
3.4- Verilerin Toplanması.....	48
3.5- Verilerin Analizi.....	49

BÖLÜM IV

4- BULGULAR VE YORUMLAR	50
4.1.Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Genel Bilgiler.....	50
4.2.Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Durumlarına İlişkin Bilgiler	60

BÖLÜM V

5- SONUÇLAR VE ÖNERİLER	109
5.1- Sonuçlar.....	109
5.2- Öneriler	113
KAYNAKÇA	115
EKLER.....	120
EK – 1 Veri Toplama Aracı... ..	121
EK – 2 Uygulama İzin Belgeleri	126

TABLolar CETVELİ

Tablo 1.Anketlerin Geri Dönüş Oranına Göre Dağılımı.....	49
Tablo 2.Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Dağılımları.....	50
Tablo 3. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları.....	51
Tablo 4. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları.....	52
Tablo 5.1. Yüksek Öğrenim Sırasında Formasyonla İlgili Alınan Derslerin Dağılımı.....	53
Tablo 5.2. Ankette Yazılı Olan Derslerden Başka Öğretmenlerin Almış Oldukları Derslerin Dağılımı.....	54

Tablo 6. Öğretmenlerin Öğretim Yöntemleri Konusunda Hizmet-İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	55
Tablo 7.1. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kurs Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Alanındaki Yenilikleri Görmek).....	56
Tablo 7.2. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kurs Katılma Tercih Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Kursların Tatil İmkânı Vermesi).....	57
Tablo 7.3. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kurs Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Yüksek Öğrenim Sırasında Bu Dersleri Almamış Olmak).....	58
Tablo 7.4. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kurs Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Kişisel Bilgiler Edinmek).....	59
Tablo 7.5. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kurs Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Başka).....	60
Tablo 8. Sosyal Bilgiler Ders Saatinin Yeterliliğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	60
Tablo 9. Sosyal Bilgiler Ders Saatinin Ne Kadar Olması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	61
Tablo 10. Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Mevcutlarının Ne Kadar Olduğuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	62
Tablo 11. Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Mevcutlarının Ne Kadar Olması Gerektiğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	63
Tablo 12.1 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Ders Süresine Ve Öğrenci Sayısına Uygun Olması).....	64
Tablo 12.2 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Okul İmkanlarına Uygun Olması).....	65

Tablo 12.3 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Dersin Özelliklerine Uygun Olması).....	66
Tablo 12.4 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Öğrencide Oluşturulmak İstenen Davranış Değişikliğine Uygun Olması).....	67
Tablo 12.5 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Başka).....	68
Tablo 13.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Bilgi).....	69
Tablo 13.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Kavrama).....	70
Tablo 13.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Uygulama).....	71
Tablo 13.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Analiz).....	72
Tablo 13.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Sentez).....	73
Tablo 13.6. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Değerlendirme).....	74
Tablo 13.7. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Dersi Sevdirmeye).....	75
Tablo 13.8. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Bu Alanı Geleceği İçin Seçmeye Özendirmeye).....	76

Tablo 14. Programda Öğrenme-Öğretme Stratejileri, Yöntem ve Teknikleri ile ilgili Açıklamalara Yer Verildiğine İnanma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	77
Tablo 15. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinden Daha Fazla Kullanıldığı Görüşüne Katılma Durumlarının Dağılımı.....	78
Tablo 16.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Ders Süresinin Az Olması).....	79
Tablo 16.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Çağdaş Yöntemler Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmadığı İçin).....	80
Tablo 16.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Araç-Gereç Kullanabilme Bilgi ve Becerisi Kazandırılmadığı İçin).....	81
Tablo 16.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Yetiştiği Yöntemlere Göre Ders Verme).....	82
Tablo 16.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Başka).....	83
Tablo 17. Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan ve Yaptırılan Etkinliklerin Öğrencilerin Yaratıcı ve Eleştirci Düşünme Yeteneği Geliştirdiğine İnanma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	84
Tablo 18. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterliliğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	85

Tablo 19.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Sınıfların Kalabalık Olması).....	86
Tablo 19.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Öğrencilerin Güdülenememesi).....	87
Tablo 19.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Sosyal Bilgiler Dersini Öğrencilerin Sıkıcı Bulması).....	88
Tablo 19.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Konuların Soyut Olması).....	88
Tablo 20. Sosyal Bilgiler Dersiyle İlgili Olarak Gezi ve Gözlem Etkinliğinde Bulunma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	89
Tablo 21. Sosyal Bilgiler Dersiyle İlgili Olarak Hiçbir Zaman Gezi Ve Gözlem Etkinliğinde Bulunmayan Öğretmenlerin Bunun En Önemli Nedenin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	90
Tablo 22.1.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	91
Tablo 22.1.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	92
Tablo 22.2.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Soru-Cevap Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	93
Tablo 22.2.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Soru-Cevap Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	94
Tablo 22.3.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Gözlem Gezisi Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	95

Tablo 22.3.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Gözlem Gezisi Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	96
Tablo 22.4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Gösteri Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	97
Tablo 22.4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Gösteri Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	98
Tablo 22.5.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Problem Çözme Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	99
Tablo 22.5.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Problem Çözme Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	100
Tablo 22.6.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	101
Tablo 22.6.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	102
Tablo 22.7.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	103
Tablo 22.7.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığı İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	104
Tablo 22.8.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Tartışma Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	105
Tablo 22.8.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Tartışma Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	106
Tablo 22.9.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Çalışması Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	107
Tablo 22.9.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Çalışması Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı.....	108

BÖLÜM I

1. SOSYAL BİLGİLERİN ORTAYA ÇIKIŞI VE TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ

20. yüzyılın başlarında sosyal yaşantıların giderek karmaşıklaşması, toplumsal değişimlerin ve çatışmaların artması, eğitimin, sosyal hayatın süreklilik arz eden yönlerini anlamlı bir biçimde değişime açık yönlerini de tutarlı bir biçimde sergileyebileceği bir nitelikte olmasını gerektirmiştir. Bu sebeple eğitimde “milli ve ahlaki” değerlerle öncelikler çerçevesinde, tarih ve coğrafya gibi dersler konmuş, zamanla ortak alanlar ve sosyal etmenlerin etkileşimini içeren konulara programlarda yer verilmiştir. Bu durumun “Sosyal Bilgiler” adı verilen konu alanının doğuş gerekçesi ve eğitimin bahsedilen toplumsal yönünün yani “Sosyal Bilgiler” in çıkış sebebi olarak açıklanması mümkündür (Dönmez, 2003:34).

Sosyal Bilgiler kavramı ilk kez Amerika Birleşik Devletleri’nde, 1892 yılında toplanan Milli Eğitim Konseyi tarafından ele alınmıştır. Bu konsey, milli toplum anlayışını oluşturmak ve Amerika’ya dünyanın dört bir yanından göç eden milyonlarca göçmenin, Amerikan toplumsal hayatına bir vatandaş olarak entegrasyonunu hızlandırmak amacıyla Sosyal Bilgiler dersini düzenlemiştir. Sosyal Bilgiler dersinin programı; Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinden oluşturulmuş ve toplumun gereksinimlerine göre içerik yeniden yapılandırılmıştır.

Bu kavramın kabulü ise; ilk kez yine Amerika Birleşik Devletleri’nde 1916 yılında Milli Eğitim Derneği’nin “Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi” tarafından gerçekleştirilmiştir. Komite bu kavramı; “konusu doğrudan insan toplumunun teşkilatına ve gelişmesine toplumsal birliklerin bir parçası olması dolayısıyla insana dair bilgiler, Sosyal Bilgilerdir” şeklinde tanımlanmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde başlatılan Sosyal Bilgiler alanındaki gelişmeler diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de etkili olmuştur. Türkiye’de cumhuriyet döneminden itibaren ilkokullarla ilgili çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. 1926 programında “ilk mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir halde

intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir” ilkesi temel alınmış; Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerine her biri ikişer saatten haftada altı saat olmak üzere 4. ve 5. sınıflarda yer verilmiştir. 1962 program taslağında ilkokulun amacı “kişisel, insanlık münasebeti, ekonomik ve toplumsal hayat” bakımlarından belirlenmiş, Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinin yerine toplum ve ülke incelemeleri dersi konulmuş; ders saatleri 4. sınıfta altı, 5. sınıfta beş saat olarak saptanmıştır. 1968 programında ise, dersin adı Sosyal Bilgiler olarak tekrar değiştirilmiş, 4. ve 5. sınıflarda beş saat olarak okutulmuştur. 1924, 1927, 1930, 1931, 1938, 1949, 1967 programlarında Tarih, Coğrafya dersleri aynı adla okutulmuş, 1968 – 1969 öğretim yılında ise Tarih, coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri Sosyal Bilgiler adı altında okutulmaya başlanmıştır (Dönmez, 2003:39).

Görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler dersi, okullarımızda pek eski olmayan bir derstir. 1968 – 1969 öğretim yılında bütün ilkokullara, 1970 -1971 öğretim yılında da deneme niteliğinde ortaokullara resmen girmiştir. Bu ilk zamanlarda dersin niteliğinin tam olarak kavranamadığı durumlar olmuş ve değişik anlayışlar oluşmuştur. Sosyal Bilgiler dersi okullarımızda okutulmaya başlandığı zamanlarda dersin niteliği hakkında bazı yanlış anlayışlar ortaya çıkmıştır. Bunlar;

- Sosyal Bilgiler vatandaşlık bilgileridir.
- İnsan topluluklarının organizasyonuna ait bilgilerdir.
- Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgilerinin oluşumuyla meydana getirilen bir derstir ki, bu en yaygın olarak kabul edilen görüştür.

Sosyal Bilgiler kavramının yanlış anlaşılmasının doğal bir sonucu olarak, Sosyal Bilgiler programları da tatmin edici değildir. Çünkü bu programlar Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi konularının birleştirilmesiyle meydana getirilmiştir. Bunun nedenlerinden biri ülkemizde Sosyal Bilgiler alanında uzman elemanların bulunmaması olabilir.

Türkiye’deki Sosyal Bilgiler programı, temelde etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaçları gerçekleştirmede şu an ülkemizdeki Sosyal Bilgiler vatandaşlık eğitiminde hakim olan üç ayrı yaklaşım tarzı bulunmaktadır; Hayat Bilgisi 1 – 3. sınıflar, Sosyal Bilgiler 4 – 5. sınıflar, Sosyal Bilgiler 6- 7.

sınıflar, Vatandaşlık ve İnsan Hakları, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ile Devrimler ve Atatürk ilkeleri 8. sınıfta okutulan derslerdir.

Türk eğitim sisteminde Sosyal Bilgiler öğretiminin amaçları, köklü geleneğimiz ve eğitim sistemimizin dayandığı temellerle, ilkeler doğrultusunda belirlenmiştir. Milli Eğitim Kanunu, ilköğretim 1. ve 2. basamaklarındaki Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarıyla açıklamaları ve ortaöğretim kurumlarındaki Tarih, Coğrafya ve Felsefe grubu derslerinin programları incelendiğinde değişen toplum içinde insanın gelişimi ve yurttaşlık eğitimi gibi temel boyutların açılarak ele alındığı ve vurgulandığı görülmektedir (Dönmez, 2003:40).

Sosyal Bilgiler dersi ülkemizde 1968 yılından itibaren ilkokul programlarında yerini almış, 1975 – 1976 öğretim yılında da ortaokullarda okutulmaya başlanmıştır. 1985 – 1986 öğretim yılında ise ortaokullardan kaldırılan bu ders 1998 – 1999 öğretim yılında tekrar programa konmuştur (Safran ve Ata, 2003:340).

Tüm dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi; ülkemizde de demografik yapıda, ailenin niteliğinde, yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim kalıplarında, bilimsellik anlayışında, toplumsal cinsiyet alanında, bilgi teknolojisinde, iş ilişkileri ve iş gücünün niteliğinde, yerleşme ve küreselleşme süreçlerinde görmek mümkündür. Tüm bu değişim ve gelişmeleri eğitim sistemimize ve programlarımıza yansıtmak bir zorunluluk haline gelmiştir (M.E.B.Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Kılavuzu 2005:51).

Bu gelişmeler sonucunda ülkemizde de Sosyal Bilgiler programı 2005-2006 öğretim yılında itibaren yenilenmiş ve 4. ve 5. sınıflarda uygulanmaya konulmuştur.

2. SOSYAL BİLGİLER’İN TANIMI VE AMACI

Sosyal Bilgiler teriminin kısa ve herkes tarafından kabul edilebilir bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Bunun en önemli nedeni; Sosyal Bilgilerin sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip bir çok disiplinden oluşmasıdır. Amerika Birleşik Devletleri’nde Sosyal Bilgiler eğitimi alanında en etkin kurumlardan biri olan National Council For The Social Studies [NCSS]’e göre;

Sosyal Bilgiler; “sosyal bilim alanlarını, insan şeref ve haysiyetini korumak amacıyla oluşturulan demokratik bir toplumda bireyin rolünü inceleyen, sosyal olayları ve insan ilişkilerini irdeleyen faaliyet alanlarını kapsamaktadır.”(Er, 2005:3).

Türkiye’de ise Sosyal Bilgiler, konunun uzmanları tarafından değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Köstüklü (1997:11)’ye göre Sosyal Bilgiler, “ öğretim amacıyla sosyal bilimlerden seçilmiş, basitleştirilmiş ve düzenlenmiş konular, bilgiler bütünü” olarak tanımlanır. Erden (1995:8)’e göre ise “ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı” olarak tanımlanmaktadır.

Etkili vatandaş yetiştirmeyi hedefleyen Sosyal Bilgilerin tanımı üzerinde görüş birliğine varılamamıştır. Çileli (1995 : 24) Sosyal Bilgileri, “kültürel mirası, onun günümüzdeki yaşayan özelliklerini ve bunların yaşamımızdaki etkilerini, insanların sosyal ve fiziki çevreleriyle olan ilişkilerini esas alan bir ders” olarak tanımlanmıştır. Barth ve Demirtaş (1997 :1.6)'da Sosyal Bilgileri “insan ilişkilerini göz önünde tutarak, insanların sosyal ve fiziksel çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir bilimdir” diye tanımlamışlardır. Sönmez (1999 : 17) ise “ toplumsal gerçeğe kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler” diye ifade etmiştir.

Tanımlarda da anlaşılabacağı gibi; Sosyal Bilgilerin kaynağı sosyal bilimlerden oluşmaktadır. Tarih, Coğrafya, Hukuk, Sosyoloji, Psikoloji, Antropoloji, Eğitim, Ekonomi, Felsefe Sosyal Bilgiler içindedir. Sönmez (1997:9)’e göre ilköğretimdeki Sosyal Bilgiler tüm bu derslerin kesiştiği alandır.

Temel eğitim programının amacı, öğrencileri iyi birer toplum, bölge, millet ve dünya vatandaşı haline getirmektir. Toplum tarafından resmi bir kuruluş olarak oluşturulmuş olan okul, kültürel mirası aktarmak ve ülke gençliğini geleceğe hazırlamakla yükümlüdür. Temel eğitim, toplum tarafından oluşturulan okullarda öğrenciye bilgi, tutum ve beceri kazandırmayı amaçlayan bir nitelik taşır. Demokrasi, üretken vatandaşlar gerektirdiğine göre, yukarıda sayılanlar bir vatandaş da bulunması gereken özelliklerdir. (Barth ve Demirtaş 1997:1.1)

Ülkemizde, sözü edilen bu özellikleri; 1968-1969 eğitim-öğretim yılında tüm ilkokullara, 1970-1971 eğitim-öğretim yılında da ortaokullara deneme niteliğinde girmiş olan, temel eğitimin 4,5,6,7 ve 8. sınıflarında Sosyal Bilgiler dersi yerine getirmeye çalışır. Ayrıca temel eğitimin ilk üç yılında ise Hayat Bilgisi dersi bu işleri yerine getirmektedir.(Çileli 1995: 22)

Sosyal Bilgiler dersi, Sosyal Bilimlerin disiplinlerinden seçilmiş konuların bir araya getirilmesinden oluşmuş disiplinler arası bir derstir. İlköğretimde Sosyal Bilgiler, çeşitli sosyal bilim alanlarından özel olarak seçilmiş, öğrencinin düzeyine göre basitleştirilmiş konuları içermektedir (Kısakürek ve Paykoç 1988 : 5). Bu disiplinler, Sosyal Bilgiler dersinde bir araya gelerek bir bütün oluşturmuşlardır.

Ülkemizde 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan yeni Sosyal Bilgiler programında Sosyal Bilgilerin tanımı şu şekilde yapılmıştır;”Sosyal Bilgiler ,bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla;tarih,coğrafya,ekonomi,sosyoloji,antropoloji,psikoloji,felsefe,siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite yada tema altında birleştirilmesini içeren; insana sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir”

Türkiye’deki Sosyal Bilgiler programı, temelde etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaçları gerçekleştirmede şu an ülkemizdeki Sosyal Bilgiler vatandaşlık eğitiminde hakim olan üç ayrı yaklaşım tarzı bulunmaktadır; Hayat Bilgisi 1 – 3. sınıflar, Sosyal Bilgiler 4 – 5. sınıflar, Sosyal Bilgiler 6- 7. sınıflar, Vatandaşlık ve İnsan Hakları, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ile Devrimler ve Atatürk ilkeleri 8. sınıfta okutulan derslerdir.

Yeni hazırlanan Sosyal Bilgiler programında çeşitli öğrenme alanları belirlenmiştir. 2005-2006 öğretim yılından itibaren ilköğretim okulları 4.-5.sınıflarında uygulamaya konulan bu programda 4.ve5.sınıflar için belirlenen öğrenme alanları şunlardır:

1. Birey ve Toplum

2. Kültür ve Miras
3. İnsanlar , Yerler ve çevreler
4. Üretim , Dağıtım ve Tüketim
5. Zaman , Süreklilik ve Değışim
6. Bilim , Teknoloji ve Toplum
7. Gruplar , Kurumlar ve Sosyal rgtler
8. G , Yönetim ve Toplum
9. Küresel Bağlantılar

Sosyal Bilgiler programı Barr, Barth ve Shermis (1977) ortaya koyduğu  geleneği de önemsemektedir .Bilindiği gibi bunlar :

1. Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler,
2. Sosyal bilim olarak Sosyal Bilgiler
3. Yansıtıcı problem çözme olarak Sosyal Bilgiler.

Sosyal Bilgiler dersi ,demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirebilecek donanımları kazandırmayı amaçlamaktadır.(M.E.B.Sosyal Bilgiler ğretim Programı ve Kılavuzu 2005:51)

Ayrıca, Barth ve Demirtaş (1997: 1.6) Sosyal Bilgiler dersinin esas amacını “ğrencilere mantıklı ve iyi kararlar alabilmeleri ve sorumluluk sahibi vatandaşlar olarak davranabilmeleri konularında yardımcı olmaktır” diye ifade ettikten sonra; iyi ve mantıklı karar alabilmeyi ise; 1. Bilgi edinme, 2. Bu bilgiyi düşünme için analitik olarak kullanabilmeyi ğrenme, 3. Buna uygun duygular için de olma yada tepkide bulunma ve 4. Vatandaş olarak harekete geçmeye bağlamışlardır. Bu beceriler öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişimlerini ifade eder ve bunları yerine getiren ğrenci iyi bir vatandaş konumuna gelmiş demektir.

Sağlamer (1983:8-9) Sosyal Bilgiler eğitiminin genel amacının, düşünme yeteneğini geliştirmek olduğunu, bütün alanların bu amacın gerçekleşmesine katkıda bulunması gerektiğini; bunların yanında kendini bilmeye, insan ilişkilerine,

ekonomik yeterliliğe ve vatandaşlık sorumluluğuna da katkı sağladığını vurgulamaktadır.

Sosyal Bilgiler; tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi (vatandaşlık) gibi günümüzde ilköğretim programlarında yer alan ancak gerçekte sosyal bilimler denilen sosyoloji, ekonomi, psikoloji, antropoloji vb. disiplinlerden seçilerek o yaşlardaki öğrencilerin düzeyine uygun, daha somut ve daha yakın özelliklere sahip duruma getirilen konuları içerir. Temel kültür öğelerini, bir çok alandaki çalışmalardan sağlanan bulgulardan, disiplinler arası bir yaklaşımla seçilip yoğunlaştırılarak oluşturulmuş bilgileri içinde bütünleştiren, ilköğretim düzeyinde (bilişsel, duyuşsal) ve çocuğun küresel algılama özelliğine uygun duruma getirilmiş bir derstir (Dönmez, 2003:32-33).

Özetle Sosyal Bilgiler, sosyal bilimlerin bulgu ve araştırmalarının (analizlerinin) bir toplumda yaşayan insanlar için gerekli olan temel ve ortak öğelerini kapsar.

3. SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE İZLENEN BAŞLICA YÖNTEMLER

Okulda öğretim hizmetinin gerçekleştirilmesi sürecinde öğrencilerin bilgiyi nasıl elde edecekleri konusunda öğretmen ve öğrencinin izleyecekleri yöntemlerin önemi çok büyüktür. Bir yönüyle öğretim, öğretim programının “ okul “denilen ortamda karşımızda bulunan öğrencilere uygulanması demek olduğuna göre, böyle bir öğrenme – öğretme etkinliğinin uygulanması sürecinde öğrencilerin özel amaçlarda kapsanan özellikleri gerektiği kazanabilmeleri ve kalıcı izli bir davranış değişikliği oluşturabilmeleri için birtakım ilkelerden, yollardan yararlanmaya ihtiyaçları vardır. Bu konuda, gerek öğretmenin, gerekse öğrencilerin işini kolaylaştıracak ve etkili öğrenme – öğretmeyi sağlayacak yöntemler işe koşulur. Sınıftaki öğrenme- öğretme etkileşiminde izlenen çeşitli ilkeler, stratejiler yanında etkili ve başarılı bir sonuç elde edebilmede bu yöntemlerin rolü büyüktür.(Can, Sözer,Yaşar,1998:91)

3.1. Yöntemin Anlam ve Niteliği

Yöntem, bir amaca erişmek için izlenen tutulan yol , usul , sistem(Eren ve diğerleri, 1988:1643).Türkçe sözlükte yöntem bu şekilde ifade edilmektedir. Eğitimde ise yöntem ” Bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen yol “ (Oğuzkan , 1993:166) anlamıyla kullanılmaktadır.

Yöntem, kelime anlamı olarak “bir amaca ulaşmak için izlenen düzenli yol” demektir. Terim anlamı olarak; Demirel (1998 : 45)' e göre ise yöntem, “hedefe ulaşmak için önceden belirlenmiş ya da izlenecek en kısa yoldur”. Kocaçınar (1969 : 162) da yöntemi, “bilinmeyen gerçekleri bulup meydana çıkartmak, bilinenleri başkalarına tanıtip benimsetmek amacıyla fikirlerin, olanakların, araçların ve kaidelerin en iyi şekilde düzene konulması için izlenen yol” diye tarif etmiştir. Bu şekillerde tanımlanan yöntem veya metod öğretmenin başarıya ulaşmasında önemli etkenlerden biridir. Ders yöntemi ise, “derste, onun amacını ve görevini emin ve en iyi yolla yerine getirmek için düzenlenmiş hareket biçimidir” (Hesapçıoğlu,1994 : 142).

Teknik ve yöntem kavramları sözlük olarak aynı anlama gelmektedir. Bu iki kavram arasında kesin bir sınır çizilemez. Ancak terim anlamı olarak daha ters kapsamlıdır. Bir yöntem birden çok teknikten meydana gelir. Bu iki kavram arasındaki farkı anlamak için şu örnek üzerinde durulabilir. “Anlatım” yöntemi kullanan öğretmenin, jest ve mimikleri kullanma biçimi bir tekniktir. Diksiyonu ve tahtayı kullanma biçimi de birer teknik olup ve buna benzer diğer ayrıntılı işlerin hepsi birden “yöntem” ya da “metod” olarak değerlendirilmektedir (Okutan 1997 : 58).

Yöntemler, az zamanda etkili bir öğrenmenin nasıl öğretilceğinin birer aracıdır. Ama bu araçları seçmeyi etkileyen bazı durumlar olabilir. Küçükahmet (1989 : 39) ve Büyükkaragöz ve Çivi (1997 : 75-76) ise öğretimde yöntem seçimini etkileyen durumları şu şekilde sıralamışlardır:

1. Öğretmenin mesleki birikimi, becerisi ve deneyimi
2. Zamanın ve ortamın özellikleri

3. Ekonomik yük ve maliyet
4. Araç ve gereç özellikleri
5. Öğrenci grubunun büyüklüğü
6. Konunun özelliği
7. Öğrencide geliştirmek istenen nitelikler yöntem seçimi etkilemektedir

Ayrıca yukarıda saydıklarımızın yanında öğrenci grubunun özelliği, programın niteliği, öğrenci grubunun tutumları, öğretmenin kişiliği, sınıf atmosferi gibi sebeplerde sayılabilir.

Yöntem konusunda öğretmenlerin bilmesi gereken bazı noktalar da vardır. Okutan (1997:60) bunları;

1. Hiçbir yöntemin en ideal olmadığını
2. Yöntemlerin her birini, yeri ve zamanında kullanıldığında faydalı olacağını
3. Öğretmenin ne kadar yöntem bilir ve kullanırsa öğretimin o kadar kolay ve başarılı olacağını
4. Yöntemler öğrencinin ne kadar çok duyu organına hitap ederse o kadar iyi olacağını
5. En iyi yöntemin, yeri ve zamanında bilinçli olarak kullanılabilen yöntem olduğunu
6. Bir derste yukarıda açıklanan faktörler dikkate alınarak, ne kadar çok yöntem kullanılırsa, o kadar iyi olacağını, diye sıralamaktadır.

Görüldüğü gibi öğretmenler yöntemleri ne kadar iyi bilirse ve kullanırsa öğretim o nispette sağlıklı ve başarılı olmaktadır. Diğer bir anlatımla sınıf içinde öğretme-öğrenme sürecinin etkili olabilmesi, uygun yöntemlerin seçimi ve bir derste kullanılan öğretim yöntemlerinin zenginliğine sahip olmakla mümkündür (Demirel 1997 : 45).

Etkin bir öğretim için yöntem zenginliğine gitme artık evrensel bir kural halini almıştır. Öğretmen, etkin bir öğretim için seçim yapabileceği yöntem sayısı da

sınırsızdır. Çünkü her öğretmen kendi yaratıcılığını kullanarak yeni yöntemler geliştirip uygulayabilir (Küçükahmet 1989 : 41).

Konumuzun amacına uygun olarak, Sosyal Bilgiler dersinde sıklıkla kullanılan eğitim ve öğretim yöntemlerinden kullanımı en yaygın olanları aşağıda verilecektir. Bunlar;

1. Anlatım yöntemi
2. Soru cevap yöntemi
3. Gözlem gezisi yöntemi
4. Gösteri (Demontsrasyon) yöntemi
5. Problem çözme yöntemi
6. Rol oynama (Dramatizasyon) yöntemi
7. Örnek olay incelemesi yöntemi
8. Tartışma yöntemi
9. Proje çalışması yöntemi gibi yöntemlerdir.

Bu yöntemlerin tanımları, kapsamaları, faydaları, sınırlılıkları, en iyi kullanım için rehber ilkeleri ve Sosyal Bilgiler dersinde kullanımlarına değinilecektir.

Sosyal Bilgiler dersini anlatan bir öğretmen bu yöntemler mutlaka bilmesi ve yeri ve zamanı geldiğinde ise kullanması gerekir. Eğer yöntemleri bilip uygularsa hem öğretim monotonluktan kurtulur, hem de öğrencilerin dersi ilgi ile izlemeleri sağlanarak verimli bir öğretim gerçekleşmiş olur.

3.2. Anlatım Yöntemi

3.2.1.Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Küçükahmet (1989:41) anlatım yöntemini “öğretmenin bilgilerini pasif bir şekilde oturarak dinleyen öğrencilere otokratik bir biçimde ilettiği geleneksel bir yöntemdir” diye tanımlamıştır.

En eski ve çokça kullanılan bir yöntem olduğu için çok eleştirilmiştir ve eleştirilmektedir. Oysa önemsiz ve faydasız bir yöntem olsaydı, bugün hala yerini koruyamazdı. Ancak kusursuz bir yöntemde değildir. Önemli olan yöntemin amacına hizmet etmesidir. Ediyorsa iyi bir yöntemdir (Kuzu, 1992:26)

Alıcıgüzel (1973:228) bu yöntemin, yüksek öğretimde başta gelen öğretim biçimi olduğuna değindikten sonra, yüksek öğretime devam edecek ortaöğretim öğrencilerinin bu yöneme o sıralarda alışmalarının gerektiğini vurgulayarak, en azından öğrencilerin yüksek öğretime, anlatım yönteminden nasıl yararlanacağını bilerek ve not tutma becerisini kazanmış olarak gelmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Demirel (1998:46) anlatım yönteminin özellikle sözlü anlatıma çok gereksinim duyulan Sosyal Bilgiler gibi derslerde sıkça kullanıldığını belirtmiştir. Sosyal Bilgiler dersi öğretimi sırasında anlatım yöntemini etkili biçimde kullanabilmek için rehber ilkeleri bilip, uygulamanın, ayrıca diğer derslerde olduğu gibi bu derste de şu şekillerde kullanmanın doğru olduğu kesindir. Bunları Barth ve Demirtaş (1997 : 5.1), “konuya giriş yaparken, konuyu özetlerken ve açıklarken, bilgi verirken” diye ifade etmişlerdir. Büyükkaragöz ve Çivi (1997 : 78) ise, “bu yöntem ne kadar tenkit edilirse edilsin, dersin başında öğrencilerin konuya güdülenmesinde, konuyla ilgili yapılacak çalışmaların açıklanmasında, bu çalışmaların sonucunun özetlenmesinde ve öğrenciler tarafından anlaşılması güç olan konuların açıklanmasında” anlatım yönteminin mutlaka kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Her derste az ya da çok kullanılmasının gerekliliği kabul edilen bu yöntemde esas olan, tüm öğretim durumlarında kullanılmamalı, yeri geldikçe ve konunun özelliklerine göre diğer yöntemlerle birlikte kullanılmalıdır.

Yine bu yöntemin iyi kullanılabilmesi, öğretmenin kişiliğine, bilgisine, ses tonuna, konuşma gücüne (konuşma temposu, melodisi, telaffuzu, süre ayarlama), diyalektik yöntemi iyi kullanılmasına, jest ve mimiklerine bağlıdır. Bu yöntemle ders anlatırken drama tekniği, tasvir, açıklama ve hikaye etme gayet ustalıkla kullanılmalıdır(Ergün ve Özdaş 1997:43).

Küçükahmet (1989:42-44), Büyükkaragöz ve Çivi (1997:79-80) ve Özden (1997 : 140-142) bu yöntemin faydalarının, sınırlılıklarının ve en iyi kullanım için rehber ilkelerinin neler olduğunu özetle şu şekilde sıralamışlardır:

3.2.2. Faydaları

1. Öğrencilerin çalışma yapabilmesi için gerekli temel materyallerin sunumu ya da yeni bir çalışmaya başlangıç için faydalı yoldur.
2. Bilgilerin kalabalık gruplara iletilmesinde yararlıdır.
3. Öğrencilerin bir konu hakkında organize bilgi edinmelerini sağlar.
4. Konu düzenli bir biçimde sunulacağı için zamanın iyi kullanımını sağlar.
5. Oturumda sürpriz bir bilgi ile karşılaşmayacağı için öğretmene güven duygusu verir.
6. Uygulaması kolay ve ekonomiktir.
7. Öğrencilerin dinleme ve not tutma becerileri geliştirir.
8. Gezi, gözlem, proje vb. yöntemlerin uygulanışı sırasında ve sonrasında anlatma gerekli ve yararlı olmaktadır.
9. Dinleyerek öğrenime yatkın işitsel tipler için en verimli öğrenme yoludur.

3.2.3. Sınırlılıkları

1. Uzun ve sık sık tekrar edilen bir anlatım kolayca sıkıcı hala gelir.
2. Dinleyicilerin ilgi ve gereksinimlerinin karşılanıp karşılanmadığı belirlemek güçtür.
3. Öğretim sırasında öğrencilere soru sorma izni verilmediği için geri dönütti ortadan kaldırır, eksik iletişime neden olur.
4. Ayrıntı bilgi “iletimi” ve “anlatımı” oldukça zordur.
5. Dinleyiciler çok pasiftir ve bundan dolayı onları tanımak güçleşir.
6. Duygusal tutumlar ve psiko-motor öğrenme çok ender oluşur.

7. Öğrenci aktif olarak öğrenmeye katılmadığı için yüksek seviyeli bilinçsel öğrenme olamaz.
8. Öğrenciler iyi not tutmadıklarında, ki çoğu tutmaz, anlatılanları hatırlamak zordur.
9. Öğrencileri ezbercililiğe ve hazırcılığa alıştıırır.

3.2.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Anlatım planlarken özel ve genel amaç saptanmalı.
2. Dinleyiciler tanınmalı, özel ilgi ve gereksinimleri bilinmeli.
3. Anlatım iyi organize edilmeli veya anlatım planı iyi hazırlanmalı.
4. Resimler, modeller ve diğer görsel ve işitsel araçlarla anlatım zenginleştirilmeli.
5. Sesi iyi kullanarak anlatım tekdüzelikten kurtarılmalı.
6. Anlatım sırasında sorulardan yararlanılarak “kuru” anlatımdan sakınılmalı.
7. Öğrencilere soru sorma imkanı verilmeli ve öğrenciler gözlenmeli.
8. Anlatılan konunun yazılı bir özeti dağıtılmalı.
9. Anlatım sonunda tartışılan materyal yada konunun daha açık hale gelmesi için vızıltı grupları yada diğer grup çalışmaları düzenlenmeli.
10. Öğrenciler konuya güdülenmeli.
11. Not tutmada öğrencilere yardımcı olunmalı.
12. Anlatan kimse öğrencinin seviyesini bilmeli ve anlatma sırasında bunu göz önünde bulundurmalıdır.

Bu önlemlerin daha da çoğaltılması mümkündür. Ama aslolan bu yöntemi mümkün olduğu kadar az kullanmalı, mutlaka kullanılması gerekiyorsa, yukarıda saydığımız rehber ilkelere mutlaka riayet edilmelidir.

3.3. Soru-Cevap Yöntemi

3.3.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Büyükkaragöz ve Çivi (1997:81) soru-cevap yöntemini, “cevap almak amacıyla soru sormak “ başka bir ifade ile, “öğretmenin bir konu ile ilgili öğrencilere bir takım sorular sorması ve bu sorulara aldığı cevapları eleştirerek öğretim yapmasıdır” diye tanımlamışlardır.

Sorarak öğrenmek ihtiyacı her çocukta vardır. Çocukların küçük yaşta soruları cevapsız bırakılmamış, azarlanmamış, korkutulup sindirilmemiş, soruları ile alay edilmemiş ise sorarak öğrenme alışkanlığı gelişmiştir. Öğrenci sorularına seviyelerine uygun cevaplar verilmiş ise, sınıfta bir güven havası varsa, cesareti kırılmamışsa sorarak öğrenmek isteyecektir (Kırışlıoğlu ve Saral 1969 : 138).

Konuların soru-cevap yöntemi ile işlenmesi, öğrencileri düşünmeye, konuşmaya, değerlendirme yapmaya, yaratıcılıklarını geliştirmeye, birlikte düşünüp tartışmaya, sonuç olarak öğrencileri pasiflikten kurtararak aktif olmaya zorlar (Kırışlıoğlu ve Saral 1969 : 138).

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşıldığı gibi, soru - cevap yöntemi öğrencileri zihni aktifliğe sevk etmektedir. Tekışık (1969 : 73) bu yöntemin öğrencileri zihni aktifliğe sevk etmesine değindikten sonra, bunu da sebep göstererek Sosyal Bilgiler dersinde kullanmak gerektiği söylemektedir. Ama bu yöntemi kullanmak güç olduğu için çoğunlukla öğretmenler, anlatım ve diğer öğretim yöntemler ile birlikte bir teknik olarak kullanmaktadırlar (Erden-1998 : 105).

Bu yöntemin daha başarılı bir şekilde kullanılması öğretmenin mutlaka iyi bir hazırlık yapmasına bağlıdır. Bunun içinde öğretmen konuyu planlı bir şekilde taradıktan sonra öğrenci seviyesine uygun sorular hazırlamalıdır. Bu işlemin öğrenciler tarafından da yapılması istenmeli ve böylece konu ile ilgili cevaplanacak sorular dersten önce hazırlanmış olmalıdır. Ayrıca öğretmenler, öğrencilere soru sorma fırsatları hazırlamalı, mümkün olduğu kadar öğretimin amacı ve yönü öğrenci sorularına dayandırılmalıdır. Böylece öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre öğrenim yapılmış olunur. Zaten soru soran öğrenci derslerle ilgili olan öğrencidir. Öğretimde

öğrenci sorularına önem verilirse, onların dikkatli olmaları ve derse karşı ilgileri sağlanır (Büyükkaragöz ve Çivi 1997 : 81).

Görüldüğü gibi, bu yöntemin başarılı bir öğretim yöntemi olarak kullanılması mutlaka öğrencilerin derse hazır olarak gelmesine bağlıdır. Yine bu yöntemi kullanırken öğretmenin soru sorma becerisinin yanında, zamanda çok önemlidir. Bunun gibi nedenlerden dolayı bu yöntemi tek başına kullanmak oldukça zordur. Bunun için anlatım, problem çözme, gözlem, proje vb. yöntemlerle birlikte kullanılması daha faydalıdır (Erden 1998 : 105).

Bu yöntemin de faydalı ve sınırlı yanları mevcuttur. Küçükahmet (1989:44-47) ve Büyükkaragöz ve Çivi (1997:81-83) bu yöntemin faydalı ve sınırlı yönleri ile etkili bir şekilde kullanılması için rehber ilkeleri özetle şu şekilde sıralanmıştır.

3.3.2. Faydaları

1. İyi hazırlanmış sorular öğrencileri öğretim konusuna karşı güdüleyerek, öğretim konusuyla öğrenci arasında güçlü bir bağ kurar.
2. Sorular öğretimde tekrar ve pekiştirmeyi sağlar.
3. Ezberlemeyi ortadan kaldırarak gerçek öğrenmeyi sağlar.
4. Öğretim sürecinde öğretmen için geri dönüt sağlar.
5. Öğretmen bu yöntemi kontrol aracı olarak kullanabilir. Her an kendisine soru sorulacağını bilen öğrenci sürekli dersle ilgilenir.
6. Öğrencileri düşünmeye teşvik eder ve düşüncelerini anlamlı bir şekilde açıklamalarına imkan verir.
7. Öğrencilerin sordukları sorular, öğretmenin öğrencilerinin anlamasını ve öğretimi bu seviyeye göre ayarlamasını sağlar.
8. Öğrencilerin soru sormaları veya sorulara cevap vermeleri öğretim etkinliğine aktif olarak katılımını sağlar.
9. Sorular, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeylerindeki öğrenmeyi ölçme amacıyla kullanılabilir.

10. Öğretmen bu yöntemi dört tür düşünme etkinliğinde bulunmak için kullanabilir: Hatırlama, yargılama, karar verme yada değerlendirme ve yaratıcı düşünme.

3.3.3. Sınırlılıkları

1. Anlatım yöntemine göre daha fazla süre gerektirir.
2. Yanlış cevaplar çok olursa zaman kaybına neden olur.
3. Belirli tip öğrenmeyi ölçmek için soru hazırlama güçtür.
4. Sorulara sürekli tam ve doğru cevap verememe öğrencinin kendine güvenini azaltır.
5. Derste sürekli soru sorulması ve cevap istenmesi öğretimi sıkıcı duruma getirir.
6. Soruyu öğretmen sorduğu zaman, öğrenci o soruya cevap aramakta ve dolayısıyla serbest düşünmesi engellenmektedir.

3.3.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Soru önce bütün sınıfa sorulmalı, düşünmek için beklendikten sonra cevap istenmelidir.
2. Soruların cevapları hep aynı öğrenciden istenmemelidir.
3. Öğrencilerin ad ve soyadları söylenerek cevap istenmelidir.
4. Öğrenci cevap veremediği zaman fazla ısrar edilmemeli ve başka öğrenciden cevap istenmelidir.
5. Öğretmen soruları samimi ve tatlı bir dille sormalı, öğrencilere güven duyduğunu belirten tavırlar takınmalıdır.
6. Sınıfta konuşma güçlüğü çeken heyecanlı öğrencilere gerekli yardım yapıp, konuşmaya cesaretlendirilmelidir.
7. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların bütün sınıf tarafından işitilmesi sağlanmalıdır.

8. Doğru cevap veren öğrenciler “güzel”, “afetin” gibi sözlerle pekiştirilmeli, yanlış yada eksik cevap verenleri sınıf karşısında utandıracak davranış ve sözlerden kaçınılmalıdır.
9. Öğrenciler soru sormaya cesaretlendirilmeli ve isteklendirilmelidir.
10. Öğrencilerden tam cevap mutlaka alınmalıdır.

3.4. Problem Çözme Yöntemi

3.4.1.Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Demirel (1998 : 51) problem çözme, “istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları türlü olanaklar arasından seçme ve kullanmadır” diye tarif etmiştir.

Barth ve Demirtaş (1997 : 4.5) problem çözme yönteminin rasyonel düşüncenin keşfetme, düşünme, karar verme, araştırma, derin düşünme ve araştırma kategorilerini içerdiğini belirtmektedirler. Robert Gagne ise problem çözme, zihinsel hiyerarşi ve problem çözmeye iştirak eden öğrenmenin içsel koşulları olan faktörlerin en üstündedir diye nitelemiştir (Collette and Chiappetta 1984 : 532). Yine Gagne, okul öğrenmelerinde önemli yer tuttuğunu belirttiği zihinsel becerileri basitten karmaşığa doğru sıralamış ve öğrenilmesi için farklı içsel ve dışsal koşullar gerektiren sekiz öğrenme türü üzerinde durmuş ve bu öğrenme türlerinin en sonuncusu olarak problem çözme almıştır. Bunlar sırasıyla; 1. İşaret öğrenme, 2. Uyarıcı davranış bağı öğrenme, 3. Motor zincirleri öğrenme, 4. Sözel zincirleri öğrenme, 5. Ayırt etmeyi öğrenme, 6. Kavram öğrenme, 7. İlke öğrenme ve 8. Problem çözmedir. Bunları bu şekilde sıralayan Gagne, her bir öğrenme adımının önceki adımlarda öğrenilenler üzerine temelleneceğine değinmektedir (Kagan and Lang 1978: 106-107).

Fidan (1986 : 196) problem çözmede önemli olanın kişinin halihazırda bildikleri ile karşılaştığı problem arasında ilişki kurabilmesidir ve böyle bir ilişki kişinin öğrendiklerini yeni alanlara geçiş yaptırması ile mümkün olabilir demektedir. Küçükahmet (1989 : 47) bu yöntemi bilimsel araştırma yönteminin temeli olarak

nitelemekte ve bu yaklaşımın özünü John Dewey' in genel problem çözme yöntemindeki 5 aşamaya dayandırmaktadır. Bunlar;

1. Problemi tanıma
2. Geçici hipotezleri formüle etme
3. Veri toplama, organize etme, değerlendirme ve açıklama
4. Sonuca ulaşma
5. Sonuçları test etmedir.

Sosyal Bilgiler dersinde ünitelerin işlenmesi sırasında genel olarak problem çözme yöntemi uygulanmalıdır. Yukarıda saydığımız John Devvey1 in problem çözme yöntemindeki bu 5 basamak uygulanarak Sosyal Bilgiler dersi üniteleri işlenmelidir. Fakat okullarda eğitim ve öğretim etkinlikleri bir planlamayı ve hazırlamayı gerektirdiğinden bütün bu çalışmalardan evvel bir hazırlık safhasının geçirilmesi gereklidir. Bundan başka ünitelerin işlenişi sırasında sürekli bir değerlendirme gerekeceğinden bu 5 basamağa “hazırlık” bir de “ara değerlendirme” basamakları eklenerek işlenmesi daha uygun görülmektedir (Karagözoğlu 1966 : 33-34).

Bu yöntemin kapsamında öğretmenin öğrencilere rehberlik ederek herhangi bir problem üzerinde öğrencilerin çalışmasını sağlayacak, kısaca öğrencilere inceleme ve araştırma yaptıracaktır (Barth ve Demirtaş 1997 : 4.5). Problem çözme sürecinde öğretmenin en önemli görevi öğrencilere rehberlik etmektir. Öğrencilere bu süreçte öğretmen;

1. Problemin önemini kavratmalı ve onları problem çözmeye güdülemeli
2. Öğrencilerin problemi sistematik olarak sorgulaması gerektiğinden öğretmen öğrenciye sorularla yardımcı olmalı
3. Öğrencilerin denenceler kurabilmesi için ön bilgiye sahip olması gerekeceğinden, problem çözümü için gerekli olan kavram ve ilkeleri hatırlatmalı, bilgi edinmeleri için yararlanacakları materyalleri seçmelerine yardımcı olmalı

4. Veri toplama sürecinde, veri toplama araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında öğrencilere rehberlik etmelidir (Erden 1998: 112-113).

Ayrıca, öğretmenin problem çözme yöntemini daha etkili kullanabilmesi için, bu yöntemin faydalarını, sınırlılıklarını ve etkin kullanım için rehber ilkelerini iyi bilmeli ve uygulamalıdır. Bunları Kısakürek ve Diğerleri (1988 : 52-54) ve Büyükkaragöz ve Çivi (1997 : 85) ise özetle şu şekilde sıralamışlardır:

3.4.2. Faydaları

1. Öğrenci derse aktif olarak katılır.
2. Algılama ve akılda tutma daha uzun süreli olur.
3. Öğrencilere ilerde yüz yüze geleceği sorunlara uygulayacağı çözümlerin modellerini sağlar.
4. Öğrencilerin bilimsel görüş ve düşünüş kazanmalarını sağlar.
5. Öğrenmeye karşı ilgi ve istek uyandırır.
6. Öğrenciler tek ders "kitabînin dışındaki kaynak ve materyallerden de yararlanır.
7. Öğrencilerin sorumluluklarını geliştirir.
8. Öğrenciler sonuçlara ulaşmak için nasıl bağımsız düşünmeleri gerektiğini öğrenirler.
9. Öğrencilerde cesaretle önerilerde bulunma veya hipotezler ileri sürme yeteneğini geliştirir.
10. Öğrenciler bir birinin fikirlerinden yararlanırlar.

3.4.3. Sınırlılıkları

1. Çok zaman alan bir yöntemdir.
2. Bütün disiplinlere uygulamak güçtür.
3. Öğrencilere bir takım maddi külfetler yükleyebilir.
4. "Problem" üzerinde çalışmaktan dolayı öğrenci olumsuz tavır geliştirebilir.

5. Harcanan emek, enerji ve zamana değmeyebilir.
6. Problem çözümünde gerekli olacak birtakım materyal ve kaynakların öğrenci tarafından sağlanması güç olabilir.
7. Öğrenmenin değerlendirilmesi güçtür.
8. Öğretmenin sınıf idaresi konusunda iyi yetişmiş olması gerekir.
9. Problem oluşturma bazen yöneticilerle, velilerle ya da diğer ilgililerle anlaşmazlığa neden olabilir.

3.4.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Problem çözümünde şu aşamaların izleneceği bilinmeli:

*Heyecanlanma: Bütün öğrenme tecrübeleri aynı şekilde başlar. Bunun için ilk yapılacak iş problemi çok dikkatli okumak ya da dinlemektir.

*Algılama: Bilgiler duyu organları tarafından algılanmaktadır. Bunu için problemi bir kez daha yüksek sesle okumak ya da okutmak, şeklini çizmek gibi yollara başvurmak gerekir.

*Hafıza: Benzer bir probleme ilişkin geçmiş tecrübeler hafızada canlanır. Kişi o zaman kullandığı yöntemleri hatırlar.

*Düşünme: Özellikle yaratıcı düşünce problemin pek çok noktalarının göz önünde tutulmasına neden olur.

*Dikkat ve bu dikkatin bir yerde toplaması: Böylece enerji başka konulara dağılmadan problem üzerinde yoğunlaşır.

*İlgi, güdülenme, bilinmeyene karşı tutum: Problemin çözümü üzerinde direnmeye yardım eder.

*Yaratıcı düşünce ve problem çözme teknikleri: Doğru çözüme gitmeye neden olur. Karar vermeye sevk eder. Veriler, fikirler ve kararlar doğru cevabı bulmaya neden olur.

2. Öğrenciler benzer birkaç problemle karşı karşıya bırakılmalı.

3. Problemler öğrencilerin olgunluk ve beceri düzeylerine uygun biçimde sunulmalı.
4. Problemin önemini öğrencilere gösterilmeli.
5. Problem tanıtılmalı, sınırlamalarda öğrencilere yardım edilmeli.
6. Öğrencilerin kullanacağı uygun araç ve gereçler sağlanmalı.
7. Gerekğinde rehberlik yapılmalı ve yönlendirilmeli.
8. Öğrencilerin değerlendirme yapabilmeleri için ölçüt geliştirmelerine yardım edilmeli.

Problem çözme yöntemi de anlatım ve soru cevap yöntemleri gibi otokratik yöntemdir. Bunun için problem çözme yönteminin uygulanışı sırasında öğretmen öğrencilere sadece rehberlik etmelidir ki, etkin bir öğrenim gerçekleşmiş olsun. Ayrıca bu yöneme çokça başvurulmalıdır. Çünkü, eğitimin en önemli amacı, öğrencilerde problem çözme davranışlarını geliştirmektedir. Bundan dolayı öğrenciyi gelecek hayatındaki problemlere karşı hazırlıklı duruma getirmek için sık sık bu yöntem onlara kullandırılmalıdır.

3.5. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi

3.5.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Gösteri yöntemi, “öğretmenin ya da öğrenci gruplarının herhangi bir konuyu, laboratuvarı ya da sınıfta diğer öğrenciler önünde deneyerek, araç ve gereçler kullanarak açıklamaları ya da sunmalarıdır” (Ahcıgüzel 1973 : 262 , Hesapcıoğlu 1994 : 221).

Bu yöntemde gösteriyi izleyene mutlaka alıştırma ve uygulama yaptırmak gereklidir. Zaten bir beceriyi kazandırmanın en etkili yolu uygulama yaptırmaktır. Örneğin, bir insan yüzmeyi yüzerek, okumayı okuyarak, yazmayı yazarak öğreniyorsa, aynı biçimde fiziksel ya da zihinsel becerileri kazanırken de, önce o beceriyi görmesi sonra yapması gerekir (Sönmez 1985 : 269).

Gösteri yönteminde asıl aktif olan öğretmendir. Öğrenciler dinleyici, seyirci ve hazır alıcı durumundadır. Bununla birlikte gösteri yöntemi, daha çok duyu organını uyardığı, öğrencilerin ilgi ve dikkatini çektiği için, öğrenmeyi kolaylaştıran öğretim yöntemi olarak kabul edilir (Büyükkaragöz ve Çivi 1997 : 104). Şunu unutmamak lazım ki, öğrenciye uygulama ve araştırma olanağı verilirse öğrenme daha başarılı ve kalıcı olur. Ayrıca, yanlış anlaşılan yerleri anında düzeltme ve daha sağlıklı öğretme imkanı verir.

Erden (1998 : 111), Sosyal Bilgiler dersinde gösteri yönteminin öğrencilere sosyal davranışların, görgü kurallarının, insanlar arası ilişkilerin öğretiminde kullanılabileceğini söylemektedir. Bu yöntemde önce yapılacak iş, öğretilecek davranış, çözülecek sorun sınıfa sunulmalıdır. Sonra işin, davranışın; sorunun iş ve işlem basamakları sırasıyla ve aşamalı olarak tahtaya yazılmalıdır ve bunlar ders süresince silinmemelidir. Öğrenciler bu sırayı defterine yazmalı; öğretmenler bunu denetlemeli, yanlışları düzeltmeli, eksikleri tamamlamalıdır (Sönmez 1996 : 213).

Bu yönteminde kendine özgü sınırlılıkları yanında bir çok faydası da vardır. Bu yöntemin faydalarının, sınırlılıklarının ve etkili kullanım için rehber ilkelerinin neler olduğunu Küçükahmet (1989 : 68), Çilenti (1988 : 68) ve Büyükkaragöz ve Çivi (1997 : 104-105) özetle şu şekilde sıralamışlardır:

3.5.2.Faydaları

1. Gösteri öğrencilere olayın gerçek oluşumunu hem görerek hem de işiterek öğrenme imkanı sağlar.
2. İyi bir gösteri öğrencilerin ilgi ve dikkatini çeker.
3. Dinleyicilerin sayısına ve düzeyine uygun eğitim araçlarının, ayrı ayrı ya da birlikte kullanılmasına olanak sağlayarak uzun süre kalıcı, iyi öğrenmeyi sağlar.
4. Öğrencilerin gösteri sırasında görev almaları, onları etkinliğe teşvik eder.
5. Teorik bilgileri uygulama fırsatı verir.
6. Öğretmene yanlış bilgileri anında düzeltme imkanı verir.

7. Kelimelerin yetersiz olduğu fikirler, prensipler, hareketler ve kavramların açıklanması için kullanılır.
8. Hem göze hem de kulağa hitap ettiği için söze dayalı yöntemlerden daha etkilidir.
9. Yanlış yapa yapa öğrenme için harcanan zamanı azaltır.
10. Beceriler sahasında yararlıdır, ve olabilecek bazı tehlikelerin önlenmesini sağlar.

3.5.3. Sınırlılıkları

1. Göstericinin çok fazla planlama ve hazırlık yapmasını gerektirir.
2. Yine iyi bir gösteri hazırlayabilme, eğitim teknolojisi alanında çok iyi bilgi ve beceri sahibi olmayı gerektirir.
3. Gösterilerin hazırlanması fazla zaman alır.
4. Kalabalık sınıfların izleyebileceği gösteriler çoğunlukla pahalı araçları gerektirir.
5. Gösterilerin her alıcı tarafından aynı rahatlıkla izlenmesi ve aynı şekilde görmesi olanaksızdır.
6. Eğer gösterici dönütlere dikkat etmeksizin yalnızca “göster ve anlat” ilkesini uygularsa etkisiz olabilir.
7. Gösteri “anlama” olmaksızın “taklit etmeye” dayanabilir.
8. Gösteri sırasında fazla zaman harcanır.
9. Bilinçsel ya da yüksek seviyeli duygusal öğrenmede kullanımı güçtür.
10. Öğrencilere alıştırma ve uygulama yaptırılmazsa öğrenmenin tam olarak sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilemez.

3.5.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Gösteri için gereksinme duyulan materyal planlanmalı ve geliştirme için gerekli zaman harcanmalı.

2. Zaman limitini gözlemek amacı ile gösterinin tümünün provası ya da tecrübesi yapılmalı.
3. Gösteride kullanılan araç gereçler dersten önce gösteri yerinde hazır olmalı.
4. Gösteri bütün öğrencilerin görebileceği yerde yapılmalı.
5. Dönüt sağlamak için gösteri sırasında sorulardan yararlanılmalı.
6. Gösterinin amacı öğrencilere iyice açıklanmalı ve gösteri sırasında amaç gözden kaçırılmamalı.
7. Gösteri sırasında öğrencilerin not tutmaları, şema ve çizimler yapmaları istenmeli.
8. Bir işi doğru yapmanın yolunu göstermek kadar yanlış yolunu da göstermeye ve tartışmaya yardım edilmeli.
9. Gösterinin sonunda, basamakların bir özeti verilmeli ya da oluşumuna ilişkin bir özet verilmeli.
10. Mümkünse bir ya da iki, zaman ve imkan varsa daha fazla öğrenciye gösteriyi aynen yaptırılmalı.

Gösteri yöntemi otokratik yöntemlere (soru-cevap, anlatım, problem çözme) göre daha modern bir yöntemdir. Bu yöntemin uygulandığı sınıflarda öğrenciler daha aktif, iletişim daha fazladır. Tüm sorumluluk öğretmenlerde olmasına rağmen öğrencilerde bizzat Faaliyet içindedir (Kısakürek ve Diğerleri 1988 : 57). Bu saydığımız özelliklerden dolayı öğretmen sık sık bu yöneme konunun özelliğine göre başvurmalı ve öğrenciye de gösteri uygulattırılmalıdır.

3.6. Gözlem Gezisi Yöntemi

3.6.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Binbaşıoğlu (1991 : 131) eğitim ve öğretimde gözlemi, “herhangi bir nesne, olgu ya da olayı iyi kavramak için, bu nesne, olgu ya da olayın türlü belirti ve koşullarını bir plan çerçevesinde göz ya da görsel araçlar yoluyla, oluş halinde, evre

evre incelemek ve izlemek” diye tarif etmiştir. Şayet gözlem, okul tarafından organize edilirse buna gözlem gezisi yöntemi denir (Büyükkaragöz ve Çivi 1997 : 98). Kısakürek ve diğerleri (1988 : 58) gözlem gezisi yöntemini, “eğitsel amaçları gerçekleştirmek için okul tarafından organize edilen geziye ilişkin faaliyetlerin tümü” diye tarif etmişlerdir.

Gözlem ve gözlem gezisinin üç önemli kısmı vardır. Özden (1997 : 148) bunları şöyle sıralamıştır:

1. Gözlem gezisini planlama: Öncelikle gezinin yapılması için eğitim açısından gereklilik olduktan sonra nelerin ve ne amaçla gözleneceği öğrencilere gezi öncesinde verilmelidir. Gözlem gezisi eğitim değeri olan müze, galeri veya fabrika ve kamu kuruluşlarına yapılabilir. Ayrıca dağ, ova, mağara vb. yerlere yapılabilir.
2. Gözlem gezisini gerçekleştirme: Gözlem gezisi öğrenmeyi sınıf duvarları dışında da anlamlı kılan bir yöntem olarak gerçekleştirilmelidir.
3. Sonuç değerlendirme: Gezi sonrasında öğrencilerin gözlemleri ile ilgili bir rapor, gezilen yer ile ilgili bir tartışma veya gezi intibalarını anlatan bir kompozisyon gezi izlenimlerini kalıcı kılar.

Gözlem gezisi yöntemi gerçek öğrenmeye yer vererek “gerçek dünyayı görme” olanağı sağlar. Çok sayıda duyu organının öğrenmeye katılmasını sağladığı gibi öğrencilere doğrudan doğruya yani kendi yaşantısı yoluyla bilgi edinmeyi, inceleme ve araştırma becerilerini kazanmayı, zihni geliştirmeyi sağlayan en etkili öğrenme yöntemlerinden biridir (Alıcıgüzel 1973 : 259).

Gözlem gezisi yöntemi öğrencilerin yaşamı daha iyi öğrenmelerini sağladığı için Sosyal Bilgiler dersinde kullanılması gerekir (Kısakürek ve Paykoç 1988 : 24). Tekışık (1969 : 66) ise, gözlem gezisi yönteminin öğrencilerin gerçek hayatla, doğal ve toplumsal olaylarla, tarihi eserlerle, çeşitli müessese ve sosyal kuruluşlarla karşı karşıya gelmelerini, hayata ve gerçeğe göre bilgi ve tecrübeler kazanmasını sağladığından Sosyal Bilgiler dersi ünitelerinin işlenmesinde bu yöntemin mutlaka kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ama, Kısakürek ve Paykoç (1988 : 24) bu yöntemin uygulanmasından sonra öğrencilerin elde edecekleri yarar ile harcanacak

zaman ve yol etkinlikleri göz önüne alındığında, yarar etkinin ağır basması durumunda kullanılmasının daha doğru olduğuna değinmektedirler.

Gözlem gezisini öğretmenler basit bir ziyaret olarak değil, bir öğretim yöntemi olarak uygulamalıdır. Gezi için mutlak planlı olmalı ve iyi bir ön hazırlık yapılmalıdır. İyi bir plan ve ön hazırlık yapmadan gözlem gezisi yaparsak öğrenciler hiç bir tecrübe edinmeden geri dönmek zorunda kalırlar (Özden 1997 : 148).

Bu yönteminde diğer yöntemler gibi faydaları, sınırlılıkları ve etkili bir şekilde kullanabilmek için öğretmenlerin bilmesi gereken rehber ilkeleri vardır, işte bunları Küçükahmet (1989 : 52-53), Çilenti (1988 : 70) ve Büyükkaragöz ve Çivi (1997 : 99) özetle şu şekilde sıralamışlardır:

3.6.2. Faydaları

1. Öğrencilerin zengin ve anlamlı yaşantılar kazanmalarına yardım eder.
2. Öğrencilerde dikkatle gözlem yapma becerisini geliştirir.
3. Okulla çevre arasındaki ilişkileri kurmaya ve geliştirmeye yardım eder.
4. İyi hazırlanmış bir gezi uzun süre kalıcı yaşantılar sağlar.
5. Grupla çalışmanın kural ve ilkelerinin öğrenilmesine yardım eder.
6. Öğrencilere, ilk elden tecrübe sağlanır.
7. Öğrenciler çevrelerini daha iyi öğrenirler.
8. Daha çok duyu organının öğrenmeye katılmasını sağlar.
9. Öğrencilerin iyi bir gözlemci noktalarını sağlar.
10. Sınıf öğretiminden gerçek öğretime doğru bir aşamadır.

3.6.3. Sınırlılıkları

1. Yasal sorumluluğu oldukça fazladır.
2. Çok fazla zaman almakta ve pahalıya mal olmaktadır.
3. Gerekli önlemler dikkatle alınmazsa disiplin problemlerine, üzücü olay ve kazalara neden olabilir.

4. Öğretmeni yoran ve ona büyük sorumluluklar yükleyen bir eğitim ve öğretim yöntemidir.
5. Okul idarelerinin ve öğrenci velilerinin hoşlanmadıkları bir eğitim ve öğretim yöntemidir.
6. İyi planlanmazsa boşuna zaman harcanmasına yol açar.
7. Gözlemin yapılacağı uygun bir yer bulunabilmesi ve gözlemin organizasyonu zordur.
8. Çok vakit alır, belirli bir süre ayırmak güçtür.
9. Gruba eşlik edecek kişi ve kişilere ihtiyaç vardır.
10. Gidiş-dönüş ve organizasyonla ilgili güçlükler, öğretmenleri bu yöntemi uygulamak konusunda isteksizliğe itebilir.

3.6.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Öğretmene düşen yasal sorumlulukların yasal yönünü bilme.
2. Düzenlenecek gezinin sınıfta öğretilenlerle doğrudan ilişkisi olduğundan ve eğitsel değerinden emin olunmalı.
3. Gezi kararını vermeden önce gidilecek yerle ilgili bir plan yapılmalı.
4. Okul yönetiminden ve velilerden izin alınmalı.
5. Tüm gidiş geliş için düzenleme yapılmalı.
6. Öğrencilerin neyi gözleyeceklerini, ne üzerinde çalışacaklarını açıklayarak onlar geziye hazırlanmalı.
7. Güvenlik, kıyafet ve davranış standartları saptanmalı.
8. Gidilecek yerde yeterli danışman sağlanmalı.
9. Ufak tefek olaylar olduğunda hemen çözümlenmeli.
10. Sınıfa döndüğünde geziden elde edilenler özetlenmeli ve ziyarete gidilen yere “teşekkür mesajı” gönderilmeli.

3.7. Rol Oynama (Dramatizasyon) Yöntemi

3.7.1.Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Hesapcıoğlu (1994 : 218) dramatizasyon yöntemini, “çeşitli öğretim ve öğrenim amaçları için, kendiliğinden meydana gelen, hazırlıksız, yaşam tecrübelerinin aslına benzer, canlı sunuşlarını gerçekleştirme yöntemi” diye tanımlamıştır. Başka bir deyişle ise, “bir takım durum ve olayların, hareket, konuşma ve taklit gibi öğelerden yararlanılarak hayali bir ortam içinde canlandırılmasıdır” diye tarif etmiştir. Psikolojik terapide “psikodrama”, okullarda “sosyodrama” olarak kullanılan bu yöntemde dramatizasyon yani rol oynama esastır. Çok eski geleneksel bir yöntem olmasına rağmen bugün hala önemini yitirmemiştir.

Rol oynama yöntemi özel bir değere sahiptir. Çünkü bu yöntemde öğrenciler başka bir kimliğe bürünür, başkalarının nasıl hissettiğini, düşündüğünü, etkide bulunduğunu anlama fırsatı imkanına sahip olur (Küçükahmet 1989 : 54). Bu yöntemde öğrenci o gün işlenecek konuyla bağlantılı olan rolü hazırlıklı veya hazırlıksız olarak oynayabilir. Rol yapma öğrencileri güdüler, kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlar (Purcell 1993 : 912). Ayrıca yaratıcı drama çocuklara etkileşime girme, yaşantı geçirme, gerçeği ortaya çıkarmaya kadar yaratma olanağı tanır (Gelfer and Perkins 1992 : 30).

Öğrencilerin kendi katılım ve deneyimleriyle, %80 öğrenme ve hatırlama gerçekleştiğinden, öğrencileri tarihi, siyasal ve toplumsal olaylarla iç içe getirdiğinden, Sosyal Bilgiler dersi ünitelerinin işlenmesinde kullanmak faydalıdır. Bu nedenlerden dolayı bugün öğretmenlerin çoğu bu yöntemi kullanmaya başlamışlardır (Barth ve Demirtaş 1997:5.12-13).

Rol oynama süreci şu adımları içerir (Hesapcıoğlu 1994 : 239-240):

1. Sorunun spesifikasyonu: Yönetici sorunu spesifik duruma getirir.
2. Rol dağıtımı.
3. Gözlemcilerin hazırlanması: Öğretmen gözlemcilerden belli konulara dikkat etmelerini, kendi duygularını açıklamalarını ve nasıl

davranmak isteyecekleri ve hangi çözüm yollarına gideceklerini tasavvur etmelerini ister.

4. Sahneyi oluşturmak: Gerçek ortam oluşacak şekilde ve gerekli araç gereçlerle sahne düzenlenmelidir.
5. Rol oynama: Farklı roller grup önünde oynanır.
6. Tartışma ve değerlendirme.
7. Temsilin tekrarlanması.
8. Yeni rol oynamanın tartışılması ve değerlendirilmesi.
9. Transfer ve uygulama: Ortaya konan davranış tarzları ve tavırlar tartışılır.

Öğretmen tartışmayı rol oynamada gerçekleştirilen çözümlerin denendiği alanlara aktarmayı dener. Bu yolla laboratuarda bulunan çözümleri günlük yaşama aktarmak ister. Hiçbir tepki ile karşılaşmayacağını ve cezalandırılma tehlikesinin olmadığını bilen öğrenci, başkası gibi düşünür, hisseder ve davranır. Daha önemlisi de özel sorunlarını bir bunalım hissetmeksizin tartışabilir (Küçükahmet 1989:54).

Ayrıca dramatizasyon yönteminin bir birinden farklılık gösteren belli türleri vardır. Bunlar; parmak oyunu, kukla, pandomim, yarım bırakılmış hikaye, informal drama, formal drama ve rol oynamadır. Kimi zaman bunlar ayrı bir yöntem ya da teknik olarak ele alınmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilere sosyal becerilerin, tarihi olguların, problem çözme becerisinin öğretiminde bu yöntem ve türleri uygulanabilir (Erden 1998 : 139).

Rol oynamanın faydaları, sınırlılıkları ve etkili kullanım için rehber ilkelerini Küçükahmet (1989 : 54-56), Çilenti (1988 : 66) ve Alıcıgüzel (1973 : 254) özetle şu şekilde sıralamışlardır:

3.7.2. Faydaları

1. Karmaşık olayları anlamlı hale getirir.
2. Öğrenciler bizzat katıldıkları ve hoşlandıkları eylemlerden daha fazla tecrübe edinirler.
3. Daha açık ve iyi iletişimde bulunmasını sağlar.

4. Öğrencilere gerçek hayatta oynadıkları ve oynayacakları rollerin önemi üzerinde görüş kazandırır, gerçek hayata hazırlar.
5. Öğrencilere hislerini ve tutumlarını açıklama imkanı sağlar.
6. İletişim sözden çok harekete dayalıdır.
7. Sosyal becerileri geliştirmek için kullanılır.
8. Öğrencilerin yaratıcılık yeteneklerini geliştirir.
9. Öğrencilerin dikkat, konuşma, dinleme, anlatım, algılama ve yorumlama gibi iletişim yeteneklerini geliştirir.
10. İçer dönük, utangaç, kendini aşağı gören öğrencilerin iyileşmesine yardım eder.
11. Birlikte çalışma alışkanlığı kazandırır.
12. Efektif öğrenme oluşur ve etkin bir biçimde değerlendirilir.

3.7.3. Sınırlılıkları

1. Küçük grup gerektirir ve fazla zaman alır.
2. Bu etkinlikler, kostüm ve dekoru gerektirdiği zaman çok pahalıya mal olur.
3. Bazı öğrenciler karakterleri ya da olayı anlamakta güçlük çekebilirler.
4. Yetenekli öğrenciler durumu tekeline bulundurur.
5. Öğrenciler rollerini abartarak oynamaya eğilimli oldukları için gerçek sonuçlara ulaşmayı engeller.
6. Çekingelik ya da konuşma problemi gibi gerekli beceri eksikliği olan öğrenciler için iyi bir yöntem değildir.
7. Öğrencilerle ya da dersle ilgisi kurulmazsa yöntem işe yaramaz hale gelebilir.
8. Amaçları açıklıkla belirtilmezse yalnızca bizzat faaliyete katılanlar için yararlı olur.

3.7.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Rol oynama yönteminin gruba uygun olup olmadığına karar verilmeli.
2. Dersten önce olayın yeterli ayrıntısı planlanmalı.
3. Grup özel bir sorun üzerinde çalışmaya isteklendirilmeli
4. Rol oynama düzeni kurulmalı.
5. Öğrenci karakterlerini göz önüne alarak “roller” belirlenmeli.
6. Grubun diğer üyelerinin gayrı resmi bir durumda oturmaları sağlanmalı.
7. İzleyeceklerin neyi gözleyecekleri belirtilmeli ve not almaları sağlanmalı.
8. Her sahnenin 5-10 dakikadan fazla sürmesi sağlanmalı.
9. Gerekirse belirli bölümler tekrarlanmalı.
10. Etkinliğin tümü üzerinde öğrencilerin değerlendirmelerine yer verilmeli.

3.8. Örnek Olay İncelemesi Yöntemi

3.8.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Örnek olay incelemesi yöntemini Demirel (1998:48), “gerçek hayatta karşılaşılan problemlerin sınıf ortamında çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanmasıdır” diye tanımlamıştır. Bu yöntem öğrencilere bir konuyu ya da bir beceriyi kazandırmak ve o konuda uygulama yaptırmak amacı ile kullanılır.

Sönmez (1996 : 197-198)'e göre örnek olay yöntemi, “gerçek yaşam sorunlarıyla öğrencileri yüz yüze getiren bir öğretim yöntemidir”. Daha önceden kavram ve ilkelerin uygulamaya konulmasıyla, öğrenme öğretme ortamında kuram ve uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasına yardımcı olur. Örnek olay yönteminin en belirgin üstünlüğü, öğrencileri problem çözme ve karar verme yaşantılarıyla karşı karşıya getirmesidir. Öğrencilerin pek çoğu soyutlanmış olgu ve

ilkeleri sözlü ya da yazılı olarak ifade edebilirler; fakat olgu ve ilkeler arasındaki ilişkiyi kurmada zorlanırlar. İşte örnek olay yöntemi, öğrencilere karar verme, değişik kişilerle çalışma fırsatı sağlar. Onları problem çözmede ve karar vermede pek çok değişik yaklaşımlarla yüz yüze bırakır. Değişik problem çözme tekniklerini sınıfta öğrendikleri için, öğrencilerin yapacakları hatalar da sınıfta kalır; böylece gerçek olaylarda daha pahalıya mal olacak hataların ve tehlikelerin ortaya çıkması da önlenabilir.

Hesapcioğlu (1994:222) ise örnek olay incelemesi yöntemini, “öğrencilerin sorunlu bir olay hakkında gerçek ve geçerli bilgileri, bizzat ve kendilerin bu olayı anlatmaları, olay hakkında gerekli verileri toplamaları, bunları öğrenip analiz etmeleri ve değerlendirmeleri yoluyla elde etmelerini sağlayan bir yöntem” olduğunu ifade etmektedir. Örnek olay incelemesi , grup tartışmaları yoluyla yapılır, analiz edilir ve değerlendirilirse daha sağlıklı ve gerçek sonuçlara ulaşılmasına neden olur.

Sosyal Bilgiler dersinde konuların genelde soyut olmalarından dolayı, kavram, olgu, ilke ve kuramlarla öğrenci gerçek yaşamla arasındaki köprüyü kuramaya bilir. İşte, bu sorunu çözebilmek için öğretimde kullanılabilecek eğitim ve öğretim yöntemlerinden birisi de örnek olay yöntemidir. Bu yöntemde, hedeflere ulaşmak için öğrenciler, derslikte gerçek yaşantıya benzetilmiş olgu, olay, durum ve sorunla yüz yüze getirilir (Sönmez 1996 : 197). Örnek olaylar beş ya da altı paragraflık bir metinle anlatılır. Çalışılacak konu öğrencinin çok ilgilendiği konudan seçilmeli ve iyi incelenmelidir. Bu amaçla ise, şu boyutları kapsayan sorular hazırlanabilir:

- Problemi tanımlama
- Bir ya da daha çok çözüm yolu bulma
- Bulguları ve sonuçları değerlendirme

Örnek olay incelemesi çalışmalarında canlı bir tartışma yapılmasında yarar vardır. Örnek olaylarla belli bir kent, yöre, kişi ya da kültürel grup incelenebilir (Paykoç 1991 : 82). Bu nedenle, Sosyal Bilgiler ünitelerinin işlenmesinde sıklıkla başvurulabilir.

Hesapcioğlu (1994 : 2001) bazen dersin hedefine ulaşmak için iyi bir örnek olay bulunamaya bilineceğini, bu durumda öğretmenin örnek olay yazması gerekebileceğini; öğretmenin bunu yazarken ya da seçerken şu noktalara dikkat etmesi gerekeceği belirtmiştir. Bunları ise; “1. Örnek olay gerçek mi?, 2. Örnek olay anlamlı mı?, 3. Örnek olay meydan okuyucu mu?, 4. Örnek olay bir bütünlük taşıyor mu?, 5. Örnek olay mantık açısından farklı bir görüş getiriyor mu?” diye sıralamıştır.

Bu yöntemin de kendine özgü faydaları, sınırlılıkları ve etkili kullanım için öğretmenin bilmesi gereken rehber ilkeleri vardır. Küçükahmet (1989 : 57-58) ve Ergün ve Özdaş (1997 : 82-83) ise bunları özetle şu şekilde sıralamışlardır;

3.8.2. Faydaları

1. Öğrenciler belli bir sorunla ilgilendikleri için ilgi ve güdülerini
2. Öğrenciler ders kitabı dışındaki materyallerden yararlanma imkanına kavuşurlar.
3. Tüm öğrenciler tartışma olanağı bulur.
4. Öğrencilerin problem çözme yeteneği gelişir.
5. Öğrencilerin bağımsız düşünme, orijinal fikir üretme ve bunu ortaya koyma ve tartışma özellikleri gelişir.
6. Öğrencilere diğer öğrencilerle çalışma imkanı sağlar.

3.8.3. Sınırlılıkları

1. Uzun zaman alır.
2. Öğretmenin önceden çok iyi hazırlanması gerekir.
3. Kalabalık sınıflarda uygulaması zordur.
4. İncelenmesi düşünülen olaya tam olarak uygun bir örnek olay yazmak bazen güç olabilir.
5. Tartışmaları yönetmede ve değerlendirmede zorlukla karşılaşılabilir.
6. Öğrenciler yeterli bilgi ve tecrübeye sahip değil iseler katılım az olabilir ve değişik fikirler ortaya konmaz.

3.8.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Öğrenci seviyesine uygun örnek olay oluşturulmalı.
2. Örnek olay açık bir biçimde yazılmalı.
3. Olayın istenilen yönde tartışılmasına yarayacak kilit sorular hazırlanmalı.
4. Olaya ilişkin yeterli kaynakların ve materyallerin sağlandığından emin olunmalı.
5. Örnek olay mümkünse film olarak veya resim, ses kaydı vs. olarak sınıfa getirilmeli.
6. Olay güncel olmalı, sınıfın düşünme ve tartışmaya katılma güdülerini artırmalıdır.
7. Öğrencilerin yanlış çözümlere gitmeleri önlenmeli.
8. Olayın tüm olarak değerlendirilmesi yapılmalı.
9. Olay münakaşaya açık bir konu ise idare önceden haberdar edilmeli.
10. Bu yöntemle birlikte, örneğin soru-cevap, rol oynama, benzetişim yöntemlerini uygulamaya özen gösterilmeli.

Bu yöntemlere kadar görmüş olduğumuz yöntemler genelde “geleneksel yöntemler” olarak bilinen yöntemlerdir. Bundan önceki yöntemler genelde otokratiktir, öğreten merkezlidir. Örnek olay ve bundan sonra değineceğimiz tartışma yöntemi sınıfta bulunan her öğrencinin rol alacağı ve etkili olacağı yöntemlerdir. Bu yöntemler “demokratik yöntemler ya da öğrenen merkezli yöntemler” olarak bilinirler (Kısakürek ve Diğerleri 1988 : 65).

3.9. Tartışma Yöntemi

3.9.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Bu yöntem Ergün ve Özdaş (1997 : 158), “iki veya daha çok kişinin belli konularda fikirlerini ortaya koyarak konuşmalara dayanan bir yöntem” diye tarif etmişlerdir. Demirel (1998 : 47) ise, tartışma yöntemini “bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir” diye tanımlamıştır.

Tartışma yöntemi, öğrencilerin problem çözme, yeni kavramları kullanma, eski bilgileri yeni durumlara uygulama, eleştirici dönüştürüm becerilerinin geliştirilmesinde kullanılabilir (Erden 1998 : 115). Bu yöntemde iki önemli husus vardır. Bunlar açık bir amacın olması ile ön hazırlık gerekmesidir (Küçükahmet 1989 : 58). Bu iki hususun gerçekleşmediği durumlarda öğrenciler bu yöntemden yarar sağlayamazlar. Paykoç (1991 : 77-78) ise, bu yöntemin etkili kullanılması için öğretmenlerin; “ilgiyi konuya çekme, açıklık getirme, özetleme, kavramsal yapıyı planlama, kabul etme, doğrulama gibi becerilerini geliştirmesi gerekli” olduğunu belirtmiştir.

Yine bu yöntemde öğrenciler, bilgilerini, fikirlerini ve düşüncelerini açıkça ortaya koyma imkanına sahip oldukları için, sorunları daha iyi anlar, tanımlar ve çözüm yolları önerirler. Ancak öğrencilerin mutlaka gerekli bilgi ve olgunluğa sahip olması gerekir. Ayrıca küçük gruplarda kullanmak, 20-25' ten fazla öğrencinin olduğu sınıflarda kullanmamak gereklidir (Küçükahmet 1989 : 58).

Tartışma yöntemi geleneksel soru-cevap yönteminden ayırmak gerekir. Geleneksel soru-cevap yönteminde etkileşim daha çok öğretmenle öğrenciler arasında ve çok sınırlı bir konu üzerinde olmaktadır. Tartışma yönteminde ise hem öğretmenle öğrenciler arasında, hem de öğrencilerin birbirleri arasında dinamik bir etkileşim vardır (Alıcıgüzel 1973 : 247).

Tartışma yöntemi, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kullanılabilecek en yararlı yöntemlerden birisidir. Bu yöntem öğrencilere etkin katılım imkanı vermekte ve verimli bir öğrenmeyi sağlamaktadır (Paykoç 1991 : 77). Herhangi bir Sosyal Bilgiler konusu işlenirken sık sık iki, üç, dört hatta daha fazla fikir ayrılıkları çıkar.

Bir konu hakkında benzer konuya sahip olmayan bu gruplar kendilerinin haklı olduklarını göstermek isterler. Herhangi bir problem hakkında her öğrenci kendi fikrini ortaya koyacak ve onu savunacaktır. Karşılıklı bilgi alışverişini doğuracak olan bu tartışma yöntemini Sosyal Bilgiler dersinde her zaman kullanmak mümkündür (Karagözoğlu 1969 : 39-40).

Tartışma yöntemini çok değişik şekilleri vardır. Bunlardan en çok kullanılanları, konu yaklaşımı, münazara, panel, vızıltı grupları, ayrı fikir taraması, forum ve seminerdir. Bunlar tek başına kullanılabileceği gibi diğer yöntemlerle birlikte kullanılabilir (Kısakürek ve Diğerleri 1988 : 67).

Bu yöntemin de diğer yöntemler gibi faydaları, sınırlılıkları ve etkili kullanım için rehber ilkeleri vardır. Bunları Küçükahmet (1989 : 61-64), Özden (1997 : 138-140) ve Hesapcıoğlu (1994 : 210) özet olarak aşağıdaki gibi sıralamışlardır:

3.9.2. Faydaları

1. Demokratik bir yöntemdir.
2. Öğrenciler tartışarak öğrenirler.
3. Nesnellik, hoşgörü ve devamlılık eğitimi verir.
4. Öğrencilerin dinleme ve konuşma yeteneklerinin gelişmesine katkıda bulunur.
5. Birlikte çalışmaya katılmayı ve sorumluluğu teşvik eder.
6. Eleştiri yeteneğine teşvik eder ve ön yargılan yok eder.
7. Bu yöntemde öğretmen öğrencilerini daha iyi tanıma imkanına kavuşur.
8. Öğrencilere kendilerini ifade etme şansı tanıdığı için öğrenilenlerin daha kalıcı olmasını sağlar.
9. Diğer öğrencilerin kendi görüşleri üzerindeki eleştiri ve değerlendirmelerini öğrenirler.
10. Konuları tekrarlama, kavrama, bilgilerin hayattaki pratik değerlerini ortaya koymada etkili bir yöntemdir.

3.9.3. Sınırlılıkları

1. Diğer öğretim yöntemlerine göre daha fazla zaman ve hazırlık gerektirir.
2. Konuşmaları konu üzerinde tutmak oldukça zordur.
3. İyi hazırlanmadığında ve amacından saptığında zaman boşa geçmiş olur.
4. İyi disipline edilmiş bir sınıf gerektirir.
5. Bazı konuşmalar çok uzayabilir ve anlamsızlaşabilir.
6. Bir konuyu anlatmak için çok yavaş bir yöntemdir.
7. Bazı öğrencilerin tartışmayı yönlendirmesine yol açabilir.
8. Bazı öğrenciler bu tür etkinliklere kesinlikle katılmak istemezler.

3.9.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Öğretmen konuya iyi hazırlanmalı, gerekirse kütüphane çalışması yapmalıdır.
2. Öğretmen kendisi için yeni olan bir konuyu tartışmamalıdır ve konu seçimine özen göstermelidir.
3. Tartışmanın tıkanmaması için konunun tartışılacak boyutları önceden hazırlanmalıdır.
4. Öğrencileri motive edecek tartışma soruları önceden hazırlanmalıdır.
5. Grup oluşturmaya özen gösterilmeli ve tartışma grupları mümkün olduğu kadar küçük tutulmalıdır.
6. Öğrencilerin konu hakkında ön bilgi edinmeleri sağlanmalıdır.
7. “Niçin” veya “nasıl” sorularıyla tartışmaya başlanmalı; kesinlikle “evet” ve “hayır” şeklinde cevap verilebilecek sorulardan kaçınılmalıdır.
8. Yerel olaylar, gazete makaleleri, televizyon programları motivasyonu artıran konulardır.

9. Tartışmanın sadece birkaç öğrenci tarafından götürülmesine izin verilmemelidir.
10. Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilecekleri bir ortam yaratılmalıdır.

3.10. Proje Çalışması Yöntemi

3.10.1. Tanımı, Kapsamı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı

Aytuna (1961 : 48) proje çalışması yöntemini, “önceden düşünülmüş ve bütün etkinliklerin şekilleri saptanmış, belirli zamanda bitirilmesi gereken bütün halinde bir iş birimi veya iş ünitesidir” diye tanımlamıştır. Özden (1997 : 144) ise, “öğrencinin gerçek yaşam koşullarında veya ona yakın koşullarda gerçekleştirdiği zihinsel ve fiziksel bir etkinliktir” diye ifade etmiştir.

Bir çalışmanın proje olarak kabul edilebilmesi için konunun çok yönlü incelenmesi gerekir. Örneğin, “Haçlı Seferleri” konusu salt tarihsel olay olarak incelenirse; bu, proje kavramından uzaktır. Ama yine aynı konuyu; tarihsel yanıyla olduğu kadar, haçlı seferlerinin yapıldığı hatların coğrafi özellikleri ve bu hatlarda bugün hangi ülkelerin bulunduğu, o zamanki ülkelerin sosyal ve kültürel yapısı, haçlı seferlerinin matematiksel anlatımı, sebep sonuç ilişkileri, sosyal ve kültürel etkileri... vb. açılardan çok yönlü olarak incelenmesi, bir proje özelliği gösterir (Önder 1986 : 96).

Proje çalışması yönteminin amacı, öğrencileri gerçek hayata hazırlamak ve onlara; gerçek işleri yaptırarak gerçek bilgiler ve maharetler kazandırmaktır. Bu bakımdan bu yöntem; öğrencinin kişisel ve toplumsal ilgilerine ve yeteneklerine büyük ölçüde yer vermektedir (Aytuna 1961 : 47). Tekışık (1969 : 73) ise, bu yöntemin öğrencilerin kişisel ve toplumsal gelişimine katkı sağladığına değindikten sonra, Sosyal Bilgiler dersi ünitelerinde sık sık kullanılması gerektiğini ve ünitelerin işlenmesi sırasında proje yönteminin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencilerin bireysel ve küme çalışması tekniklerini en iyi bir şekilde bilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Genelde ortak olan bir kanaate göre projelerin konusu öğrenciler tarafından seçilmelidir. Projelerin planlanması ve uygulanması da öğrenciler tarafından yapılmalıdır. Öğretmen ise sadece öğrencilere yol gösterici, rehber olmalıdır. Proje yönteminin izlenmesi de öğretmen, proje konularını öğrencilerin seçmesine imkan verdikten sonra, projeler için çeşitli görüşlerin ortaya çıkmasına yardımcı olur. Önerilen projelerin bir listesini çıkararak, öğretmen, bu projeler için gerekli bilgilerin bulunabileceği okuma parçalarını öğrencilere önerir. Ele alınma olasılığı olan projeleri içermeyecek biçimde sınıf tartışmaları yapılır. Daha önce proje çalışması yapmış olan öğrenciler sınıfa çağrılır ve bu öğrencilerden bilgi alınır. Daha sonra öğrenciler kendi projeleri ile ilgili planlarını yaparlar. Planı kabul edilen öğrenci, projesini sonuçlandırmak için izleyen etkinliklere geçer. Öğretmen öğrencinin veya öğrencilerin yaptığı çalışmaları zaman zaman denetlemeli ve gerektiğinde yardımcı olmalıdır. Ancak sorumluluğun çoğu her zaman öğrenciye verilmelidir (Kısakürek ve Paykoç 1988 : 22). Ayrıca proje çalışması bireysel olarak yapılabileceği gibi, grup olarak da yapılabilir (Özden 1997 : 144).

Önder (1986 : 97) bir öğrenim konusunun proje olarak işlenebilmesi için, öğrenim sisteminin ve programını proje esasına göre yapılması gerektiğini; şayet eğitim programındaki konular proje esasına göre düzenlenmemiş olsa bile bu konuları öğretmenlerin proje anlayışı içinde işleyebileceğini; her ne kadar gerçek proje işleyişinden az verimlide olsa, soru-cevap ve anlatım gibi klasik yöntemlerden daha verimli olacağını vurgulamaktadır.

Ayrıca Özden (1986 : 97-101), proje çalışması yönteminin bilimsel bir yöntem olduğunu ve öğretme-öğrenme etkinliği olarak ele alınan bu yöntemi; 1.Projenin tespit edilmesi, 2.Proje amaçlarının belirlenmesi, 3.Proje ile ilgili ön çalışmalar yapılması ve amaçların tekrar gözden geçirilmesi, 4. Projenin planlanması ve paylaşma, 5.Kümelerin çalışması, 6. Çalışmaların sınıfa aktarılması ve 7. Değerlendirme gibi aşamaların olduğunu söylemekte ve okulun imkanlarına göre bu aşamaların değişip geliştirilebileceğini; önemli olan noktanın, proje işlenirken öğrencilere, eğitim amaçlarına uygun bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkların kazandırılması ve öğrenci yeteneklerinin geliştirilmesi olduğunu belirtmektedir.

Proje çalışması yöntemi, sınıfta oturup dersi dinlemekten hoşlanmayan öğrenciler için iyi bir yöntemdir. Yine okulu katlanılmaz bulan öğrenciler için de iyi bir yöntemdir. Ayrıca bu yöntem de öğrencilerin problem çözme, sentezleme ve eleştirel düşünme yetenekleri gelişir (Özden 1997 : 144).

Bu yöntemin de faydalarını, sınırlılıklarını ve etkili kullanım için rehber ilkelerini Özden (1997 : 144) ve Aytuna (1961 : 49-51) özetle şu şekilde sıralamışlardır:

3.10.2. Faydaları

1. Pratik deneyim kazandırır.
2. Öğrenciye öğretim programı hazırlamak ve uygulamak fırsatı verir.
3. Gerçek yaşam koşulları altında sınamaya olanak verir.
4. Projeler öğrenciye kendi yetenekleri ve gayretleri ölçüsünde ilerlemek imkanları sağlar.
5. Öğrenciler bazı konuların "ne" ve "niçin" ini daha iyi görebilirler.
6. Motivasyonu artırır ve yeni ilgi alanlarının doğmasına sebep olur.
7. Öğrencilerin başarıma duygusunu artırır.
8. Öğrencilere kendi başlarına karar almayı öğretir.
9. Hem yavaş öğrenen, hem de zeki öğrenciler için kullanılabilir.
10. Proje başarı ile tamamlandığı zaman öğrencinin kendine güveni artar.

3.10.3. Sınırlılıkları

1. Bir projeyi tamamlamak uzun zaman alabilir.
2. Proje, öğretmenin gözetimi dışında yapıldığında bir takım problemler çıkabilir.
3. Öğrenci tüm zamanını projenin fiziksel yönünde harcayarak eğitim yanını görmeyebilir.

4. Gerekli denetim ve gözetimi sağlamak zor olabilir.
5. Öğrenciye ilginç gelen proje konusu bulmada sıkıntı olabilir.

3.10.4. Etkili Kullanım için Rehber İlkeler

1. Proje, önce öğretmen tarafından onaylanmalıdır.
2. Proje, çevredeki hayattan seçilmeli ve çocuğu; üzerinde durup çalışmaya sevk edecek bir değer taşımalıdır.
3. Proje konusu öğrencinin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmaya ve geliştirmeye yönelik olmalıdır.
4. Proje; çeşitli çalışmalara yol açacak nitelikte yani, bileşik olmalıdır.
5. Proje için gerekli araç ve gereçler hazır bulundurulmalıdır.
6. Proje, çocuğun iyi alışkanlıklar sahibi olmasına yardım etmelidir.
7. Projesini tamamlayan öğrenciye başardığı hissi verilmelidir.
8. Proje konusu öğrencinin kapasitesinin çok altında veya üstünde olmamalıdır.

Proje çalışması yöntemi de öğrenen merkezli bir yöntemdir. Bu yöntemin de uygulandığı sınıflarda öğretmen daha çok “aracı” rolü oynar. Öğretmenin öğrenci ile faaliyeti esastır. Öğretmen-öğrenci arasında çok yönlü bir iletişim akımı vardır.

BÖLÜM II

2- PROBLEM DURUMU

Bu bölümde; araştırmanın problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, varsayımları, kapsam ve sınırlılıkları ile, araştırmada yer alan tanımlardan bahsedilmektedir.

2.1. Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler öğretiminde Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemleri ile ilgili bilgi ve becerilerini ne derece gerçekleştirdikleri ile ilgili görüşleri nelerdir?

2.2. Alt Problemler

1. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, yüksek öğretim süresince formasyonla ilgili ders alma durumları nelerdir?
2. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin hizmet-içi eğitim kursuna katılma durumları nelerdir?
3. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılmak istemelerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, programda Sosyal Bilgiler dersi için ayrılan haftalık ders saatinin yeterlilik durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
5. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

6. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler öğretiminde yer verdikleri öğretim yöntemlerini tercih nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

7. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğretim programından kaynaklanan sorunlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

8. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, programda öğrenme öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamalara yeteri kadar yer verilip verilmediğine ilişkin görüşleri nelerdir?

9. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğretmenlerin anlatım ve soru-cevap gibi klasik yöntemlere daha fazla yer verdikleri görüşüne katılma durumuna ilişkin görüşleri nelerdir?

10. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencide yaratıcı ve eleştirci düşünme yeteneğini geliştirdiğine inanma durumları nasıldır?

11. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde gezi-gözlem etkinliğinde bulunma durumları ile ilgili görüşleri nelerdir?

12. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ile ilgili yöntemleri ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

13. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ile ilgili yöntemleri ne oranda kullandıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?

15. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencide yaratıcı ve eleştirci düşünme yeteneğini geliştirdiğine inanma durumları nasıldır?

16. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılma durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

17. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinde gezi-gözlem etkinliğinde bulunma durumları ile ilgili görüşleri nelerdir?

18. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ile ilgili yöntemlerine oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

19. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ile ilgili yöntemlerine oranda kullandıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?

20. İlköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin, öğretim yöntemlerine ilişkin yeterlilik düzeyleri nasıldır?

2.3. Amaç

Sosyal Bilgiler dersi öğrencilere toplumsal olgular ile vatandaşlık hak ve görevlerine ilişkin bilgiler veren ve öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili görüşler kazandıran, kısaca öğrencileri toplumsal yaşama hazırlayan bir derstir. Bundan dolayı 4. ve 5. sınıflarda Sosyal Bilgiler dersini okutan öğretmenlere çok büyük işler düşmektedir. Çünkü öğretim işi, bir taraftan öğretmen ve öğrenciye diğer taraftan da yönetime dayanır.

Bu araştırmanın temel amacı ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretimi sırasında kullandıkları öğretim yöntemlerini öğretmenlerin görüşlerine baş vurarak tespit etmektir.

2.4. Önemi

Sosyal Bilgiler öğretmenin görevini başarıyla yerine getirebilmesi için gerekli kişisel ve mesleki nitelik ve formasyona sahip olması gerekir. Bu genel formasyon ve niteliğin yanında sınıfın havasını insan ilişkilerine dönük beceriler geliştirilecek biçimde oluşturmalı; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor amaçlar arasında denge kurmalı; sınıftaki bireysel farklılıkları dikkate almalı, derslik öğretimi ile dış çevre arasında uyum sağlamalı, öğrencilerin demokratik yaşâm ve düşünme

alanlarında olumlu davranışlar geliştirmelerine ortam hazırlamalı; öğrencilerin sosyal olay ve olguları kendi kendilerine değerlendirebilmeleri ve bağımsız yargıya varabilmeleri için yardım etmelidir (Alkan 1991 : 85). Öğretmenlerin bu hedeflere ulaşabilmesi için öğrenciye dönük, analizci, eleştirel, öğrencinin sosyalleşmesine, bağımsız karar vermesine, araştırma ve inceleme yapmasına olanak veren öğretim yöntemlerini iyi bir şekilde bilmesi ve uygulaması gerekmektedir.

Bu araştırma, öğrencilerini hayata en iyi şekilde hazırlamayı amaç edinen ilköğretim okullarında Sosyal Bilgiler dersini okutan sınıf öğretmenlerinin üniversitede öğrenimleri sürecinde öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili olarak kazandıkları bilgi ve becerileri okullarda kullanım durumlarını belirlemek açısından ve yöntemlerin kullanımını etkileyen etmeleri ortaya çıkarması bakımından önem taşımaktadır.

2.5. Varsayımlar

1. Araştırma verilerinin geçerliliği ve güvenilirliği yüksektir. Çünkü;

- Anket ilgili kişilere uygulanmıştır.
- Anket uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır.

2. Öğretmenlerin anket sorularını cevaplandırırken gerçek görüş ve değerlendirmelerini belirttikleri, samimi ve içten cevap verdikleri kabul edilmiştir.

2.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2004 / 2005 eğitim – öğretim yılı ile,
- Ankara ili Altındağ ilçesi ilköğretim okullarında görev yapan 193 Sınıf Öğretmeni ile,
- Araştırma, Sosyal Bilgiler ders konularında kullanılan öğretim yöntemleri ile,
- Araştırma anketinde kullanılan sorularla sınırlıdır.

2.7. Terimlerin Tanımı

Araştırmada geçen terimler, aşağıdaki anlamlarda kullanılmıştır.

Sosyal Bilgiler: Konusu, doğrudan doğruya insan toplumunun örgütüne ve onun gelişmesine ve bu toplumsal birliklerin bir organı olması dolayısıyla da insana ait bilgiler, Sosyal Bilgilerdir (Moffat, 1957 : 18).

Eğitim: Kişinin toplumsal yeteneklerinin ve optimum kişisel gelişmesinin sağlanması için, seçkin ve kontrollü bir çevreyi içine alan sosyal bir süreçtir (Varış, 1978 : 35).

Öğretim: Okullarda gerçekleştirilen öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin tümüdür (Büyükkaragöz ve Civi, 1997 : 31)

Öğrenme: Birey ile çevresi arasındaki karşılıklı etkileşimle oluşan kalıcı izli yaşantı ürünlerinin bireyde oluşturduğu davranış değişikliğidir (Köstüklü, 1998 : 33).

Öğretme: Belli bir öğrenmeyi kılavuzlama ve sağlama faaliyetidir (Ertürk, 1986:83).

Öğrenme Alanı: Birbiri ile ilişkili beceri , tema , kavram ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği , öğrenmeyi organize eden yapıdır.(M.E.B.Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Kılavuzu 2005:95)

Yöntem: Hedefe ulaşmak için önceden belirlenmiş ya da izlenecek en kısa yoldur (Demirel,1998 : 45).

BÖLÜM III

3- YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, örnekleme, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili konular bulunmaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modelindedir.Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır(Karasar 1991 : 77)

3.2.Evren Ve Örneklem

3.2.1.Evren

Araştırmada evreni, Ankara ili sınırları içerisinde bulunan Altındağ ilçesindeki ilköğretim okullarında görevli sınıf öğretmenleridir.

3.2.2.Örneklem

Araştırmada random yöntemi ile seçilen, Altındağ ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri alınmıştır. İlköğretim okullarında görev yapan 193 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini teşkil etmektedir.

3.3.Verİ Toplama Aracı

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

1. Aşama:Araştırmacı literatürü taramış ve öğretim yöntemlerini belirlemiştir.

2. Aşama: Araştırmacı tarafından Sosyal Bilgiler ünite konuları işlenirken kullanılan öğretim yöntemleri belirlenmiştir.

3. Aşama: Literatür, görüşme ve soru anketi ile elde edilen verilere dayalı olarak öğretmenlere sorular içeren veri toplama aracı geliştirilmiştir. Veri toplama aracının içerik geçerliliği Karasar'a göre (1991 : 151); veri toplama aracında bulunan maddelerin, ölçme aracına uygun olup olmadığı, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği sorunu ile ilgili olup, "uzman görüşü"ne göre saptanır. Bunun için önce bir grup "uzman" tarafından ölçme amaçları ve bu amaçların gerektirdiği içerik çözümlemeleri yapılarak hazırlanmış soruların bu amaçları ve içeriği temsil edip etmeyeceği tartışılır, ifadesine göre, veri toplama aracı farklı üniversitelerde bulunan, Sosyal Bilgiler ve eğitimi alanında çalışan bilim adamlarına içerik geçerliliği için gönderilmiş ve öneriler doğrultusunda veri toplama aracı yeniden düzenlenmiştir.

4. Aşama: Veri toplama aracı 193 sınıf öğretmenine güvenilirlik hesabı için uygulanmış ve uygulama sonucunda hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı 93'dür. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, veri toplama aracı öğretmenlere uygulanmıştır.

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Öğretmenlerin kimlik bilgileri birinci bölümde bulunmaktadır. İkinci bölümde, öğretim yöntemlerine ilişkin sorular bulunmaktadır. Bu bölümdeki görüş ve değerlendirmeler için toplanan veriler "3 Her zaman", "2 Arasıra", "1 Hiçbir zaman", "Evet", "Hayır", "1.Tercih , 2.Tercih , 3.Tercih...." şeklinde derecelenme ölçeği kullanılmıştır.

3.4.Verilerin Toplanması

Araştırmacı, araştırma anketini kendisi okullara ulaştırmış ve toplamıştır.

Tablo 1'de öğretmenlerine uygulanan anketlerin geri dönüş oranına göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 1. Anketin Geri Dönüş Oranına Göre Dağılımı

Anket	Teslim Edilen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Geri Dönüş Oranı,
	f	f	%
Toplam	210	193	91,2

Tabloda görüldüğü gibi, öğretmenlere toplam 210 anket teslim edilmiştir. Örneklem grubuna uygulanan 210 anketin % 91,2'si geri dönmüştür. Alan uzmanları tarafından bu geri dönüş yeterli bulunmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler, bilgisayara kaydedilmiş ve istatistiki çözümler için SPSS (Statistical Packet for The Social Science) programından yararlanılmıştır. Öğretmenlerin kişisel bilgilerinin ve soruların değerlendirilmesinde frekans (f) ve yüzde (%) hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, 4.-5.sınıflarda Sosyal Bilgiler dersini yürüten öğretmenlerin ankette yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1.Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Genel Bilgiler

Bu kısımda Sosyal Bilgiler dersini yürüten sınıf öğretmenlerine ilişkin genel bilgilere yer verilmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları “Tablo 2”de verilmiştir.

Tablo 2.Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Bayan	122	63,2
Erkek	71	36,8
Toplam	193	100.0

Ankete cevap veren öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, % 36,8’sının erkek, % 63.2’ünün bayan olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımları “Tablo 3” de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdem	f	%
1-6 yıl	41	21.2
7-12 yıl	76	39.4
13-18 yıl	20	10.4
19-24 yıl	10	5.2
25 yıl ve daha fazla	46	23.8
Toplam	193	100.0

Ankete katılan öğretmenlerin 1-6 yıl arasında görev yapanları % 20.7'sini, 7-12 yıl arasında görev yapanları % 38.3'ünü, 13-18 yıl arasında görev yapanları % 11.4'sını, 19-24 yıl arasında görev yapanları % 5.7'sini, 25 ve daha fazladan beri görev yapanları ise % 23.8'ini teşkil etmektedir.

Bu duruma göre, kıdem olarak 13 yıldan daha az süredir görev yapan öğretmenler ankete katılanların % 60,6'sını teşkil etmektedirler. 19 ve daha fazla yıldan beri görev yapanlar ise % 29,5'dir. Buna göre öğretmenlerin geneli genç ve yeni mezun olan öğretmenlerdir, diyebiliriz

Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları “Tablo 4” de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları

Mezuniyet	f	%
2 yıllık(ön lisans)	34	17.6
4 yıllık(lisans)	140	72.5
Öğretmen Okulu	-	-
Eğitim Enstitüsü	10	5.2
Yüksek Lisans	9	4.7
Doktora	-	-
Toplam	193	100.0

Öğretmenlerin mezun oldukları okullara göre dağılımları incelendiğinde, % 72.5'inin 4 yıllık lisans mezunu, % 17.6'nın 2 yıllık ön lisans mezunu, % 5.2'sinin eğitim enstitüsü mezunu, % 4.7'nin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Buna göre diyebiliriz ki, ankete katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunu 4 yıllık lisans mezunu olan öğretmenler oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin, yüksek öğrenim sırasında formasyona ilgili olarak aldıkları derslerin dağılımı “Tablo 5.1” de verilmiştir.

Tablo 5.1. Yüksek Öğrenim Sırasında Formasyonla İlgili Alınan Derslerin Dağılımı

Alınan Dersler	f	%	Toplam	
Eğitime Giriş	150	77,7	100,0	193
Eğitim Teknolojileri	128	66,3	100,0	193
Genel Öğretim Yöntemleri	142	73,5	100,0	193
Özel Öğretim Yöntemleri	91	47,2	100,0	193
Eğitim Programları ve Öğretimi	146	75,6	100,0	193
Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi	133	68,9	100,0	193
Ölçme ve Değerlendirme	142	73,6	100,0	193
Başka	30	15,6	100,0	193

Öğretmenlerin, yüksek öğrenim sırasında formasyonla ilgili aldıkları derslerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 77,7'si eğitime giriş, %75,6'sı eğitim programları ve öğretim, %73,6'sı ölçme ve değerlendirme, %73,5'i genel öğretim yöntemleri, %68,9'u gelişim ve öğrenme psikolojisi, %66,3'ü eğitim teknolojileri, %47,2'si özel öğretim yöntemleri ve %15,6'sı ise başka dersleri aldıklarını belirtmişlerdir.

Eğitime giriş, eğitim teknolojisi, özel eğretim yöntemleri, genel eğretim yöntemleri, lme ve değerlendirme, gelişim ve öğrenme psikolojisi ve eğitim programları ve ğretimi dersleri yazılı olan derslerdir.

Bu duruma göre, ankete cevap veren öğretmenlerin formasyonla ilgili ders alma durumlarının öğretmenlik için yeterli olduğu görüşü ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin ankette yazılı olan derslerden başka almış oldukları derlerin dağılımı “Tablo 5.2” de verilmiştir.

Tablo 5.2. Öğretmenlerin Ankette Yazılı Olan Derslerden Başka Almış Oldukları Derslerin Dağılımı

Öğretmenlerin ankette yazılı olan derslerden başka almış oldukları formasyonla ilgili dersler	f	Toplam
Eğitim Sosyolojisi	28	30
Eğitim Yöntemi	25	30
Program Geliştirme	23	30
Sınıf Yönetimi	12	30
Eğitim Psikolojisi	19	30
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	20	30
Eğitim Felsefesi	12	30
Eğitim Ekonomisi	10	30

Öğretmenlerin, öğretim yöntemleri konusunda hizmet-içi eğitim kurslarına katılma durumlarının dağılımı “Tablo 6” da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Öğretim Yöntemleri Konusunda Hizmet-İçi Eğitim Kurslarına Katılma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Katılma Durumu	f	%
Evet	103	53.4
Hayır	90	46.6
Toplam	193	100.0

Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda hizmet-içi eğitim kursuna katılma durumlarının dağılımı incelendiğinde, % 53,4'nün kursa katıldıkları, % 46,6'sının ise katılmadıkları görülmektedir.

Bu duruma göre, ankete cevap veren öğretmenlerin kursa katılma durumlarının yeterli olmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin, öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılma nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı “Tablo 7.1, Tablo 7.2, Tablo 7.3, Tablo 7.4 ve Tablo 7.5” te verilmiştir.

Tablo 7.1. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kursa Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Alanındaki Yenilikleri Görmek)

Tercihler	f	%
1.Tercih	151	88,3
2.Tercih	14	8,2
3.Tercih	6	3,5
Toplam	171	100.0

Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa alanındaki yenilikleri görmek amacıyla katılma tercihlerinin dağılımları incelendiğinde, 171 öğretmenin % 88,3'ü 1.tercih ,%8,2'si 2.tercih ve %3,5'i ise 3.tercih olarak kurslara katılma tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin, öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılma nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı (Kursların Tatil İmkânı Vermesi)“Tablo 7.2” verilmiştir.

Tablo 7.2. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kursa Katılma Tercih Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Kursların Tatil İmkânı Vermesi)

Tercihler	f	%
2.Tercih	6	16,2
3.Tercih	6	16,2
4.Tercih	25	67,6
Toplam	37	100,0

Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa, kursların tatil imkanı vermesi amacıyla katılma tercihlerinin dağılımları incelendiğinde, 37 öğretmenin %16,2’si 2.tercih %16,2’si 3.tercih ve % 67,6’sı ise 3.tercih olarak kurslara katılma tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin, öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılma nedenlerine ilişkin tercihlerin dağılımı (Yüksek Öğrenim Sırasında Bu Dersleri Almamış Olmak)“Tablo 7.3” verilmiştir

Tablo 7.3. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kursa Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Yüksek Öğrenim Sırasında Bu Dersleri Almamış Olmak)

Tercihler	f	%
1.Tercih	16	19,5
2.Tercih	37	45,1
3.Tercih	29	35,4
Toplam	82	100,0

Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa yüksek öğrenim sırasında bu dersleri almamış olmaları bakımından katılma tercihlerinin dağılımları incelendiğinde, 82 öğretmenin % 45,1'i 2.tercih ,% 35,4'ü 3.tercih ve %19,5'i ise 1.tercih olarak kurslara katılma tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin, öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılma nedenlerine ilişkin tercihlerin dağılımı (Kişisel Bilgiler Edinmek)“Tablo 7.4” te verilmiştir.

Tablo 7.4. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kursa Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Kişisel Bilgiler Edinmek)

Tercihler	f	%
1.Tercih	6	5,1
2.Tercih	51	43,2
3.Tercih	39	33,1
4.Tercih	22	18,6
Toplam	118	100,0

Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa kişisel bilgiler edinmek amacıyla katılma tercihlerinin dağılımları incelendiğinde, 118 öğretmenin % 5,1'i 1.tercih ,%43,2'si 2.tercih , %33,1'i 3.tercih ve %18,6'sı ise 4.tercih olarak kurslara katılma tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin, öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılma nedenlerine ilişkin tercihlerin dağılımı (Başka)"Tablo 7.5"te verilmiştir

Tablo 7.5. Yöntemler Konusunda Düzenlenecek Bir Kursa Katılma Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı (Başka)

Tercihler	f	%
2.Tercih	2	100,0
Toplam	2	100,0

Öğretmenlerin , programda Sosyal Bilgiler dersi için ayrılan haftalık ders saatini yeterli bulup bulmamalarına ilişkin görüşlerin dağılımı”Tablo 8”de verilmiştir.

Bu duruma göre öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa alanındaki yenilikleri görmek ve kişisel bilgiler edinmek için katılmak istedikleri görüşü ileri sürülebilir.

4.2.Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yöntemlerini Kullanma Durumlarına İlişkin Bilgiler

Burada ise Sosyal Bilgiler dersini yürüten sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemlerini kullanma durumlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Ders Saatinin Yeterliliğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Evet	139	72.8
Hayır	54	28.2
Toplam	193	100.0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersi için ayrılan haftalık ders saatini yeterli bulup bulmamalarına ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 72,8'i yeterli bulduklarını ifade ederlerken, öğretmenlerin % 28,2'i ders saatini yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre, öğretmenlerin haftalık ders saatini yeterli buldukları görüşleri sürülebilir.

Sosyal Bilgiler haftalık ders saatini hiçbir zaman yeterli bulmayan öğretmenlerin, ders saatinin ne kadar olması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı "Tablo 9"da verilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Ders Saatinin Ne Kadar Olması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Ders Saati	f	%
5 Saat	19	32.2
6 Saat	16	27.1
7 Saat	11	18.6
Daha Fazla	13	22.0
Toplam	59	100.0

Ankete cevap veren öğretmenlerden, Sosyal Bilgiler haftalık ders saatini hiçbir zaman yeterli bulmayan öğretmenlerin, ders saatinin ne kadar olması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 32.2'si beş

saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 27.1'i altı saat, % 18.6'sı ise yedi saat seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğretmenlerin %22.0'ı ise 7 saatten daha fazla seçeneğini işaretlemişlerdir.

Ortaya çıkan sonuca göre, öğretmenlerin, Sosyal bilgiler ders saatinin beş veya altı saat olması gerektiği görüşünü ileri sürdükleri söylenebilir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarının ne kadar olduğunun dağılımı “ Tablo 10 “ de verilmiştir.

Tablo 10. Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Mevcutlarının Ne Kadar Olduğuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Sınıf Mevcudu	f	%
1-15 Kişi	2	1.0
16-25 Kişi	21	10.9
26-35 Kişi	86	44.6
36-45 Kişi	64	33.2
46-55 Kişi	20	10.4
56 ve daha fazla	-	-
Toplam	193	100.0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarının ne kadar olduğunun dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 1.0'unun sınıf mevcutlarının 1-15 kişi, % 10.9'nun sınıf mevcutlarını 16-25 kişi, % 44.6'sının sınıf mevcudunu 26-35 kişi, % 33.2'ü 36-45 kişi ,% 10.4'nün 46-45 kişi olduğunu ifade etmişlerdir.

Buna duruma göre diyebiliriz ki, sınıf mevcutları 26-45 kişi aralığındadır .

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarının ne kadar olması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı “Tablo 12”de verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Mevcutlarının Ne Kadar Olması Gerektiğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sınıf Mevcudu	f	%
1-15 Kişi	50	25.9
16-25 Kişi	110	57.0
26-35 Kişi	33	17.1
Toplam	193	100.0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarının ne kadar olması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 57,0'ı sınıf mevcutlarının 16-25, % 17.1'i 26-35 kişi, % 25,9'u ise sınıf mevcutlarının 1-15 kişi olması gerektiğini istemektedirler.

Bu duruma göre, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu sınıf mevcutlarının 16-25 kişi olmasını gerektiğini ileri sürdükleri için, sınıf mevcutlarının 16-25 kişi olmasının eğitim ve öğretim açısından daha faydalı olacağı görüşü ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini tercih nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı “Tablo 12.1,Tablo 12.2, Tablo 12.3, Tablo 12.4 ve Tablo 12.5,”de verilmiştir

Tablo 12.1 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Ders Süresine ve Öğrenci Sayısına Uygun Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	86	52,4
2.Tercih	21	12,8
3.Tercih	40	24,4
4.Tercih	17	10,4
Toplam	164	100,0

Anket katılan öğretmenlerden, Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini ,ders süresine ve öğrenci sayısına uygun olması nedeniyle tercih edenlerin dağılımları incelendiğinde, 164 öğretmenin % 52,4’ü 1.tercih ,%12,8’i 2.tercih , %24,4’ü 3.tercih ve %10,4’ü ise 4.tercih olarak tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini tercih nedenlerini ilişkin görüşlerin dağılımı(Okul İmkanlarına Uygun Olması)“Tablo 12.2”de verilmiştir

Tablo 12.2 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Okul İmkanlarına Uygun Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	16	11,0
2.Tercih	69	47,3
3.Tercih	32	21,9
4.Tercih	29	19,9
Toplam	146	100,0

Ankete katılan öğretmenlerden, Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini ,okul imkanlarına uygun olması nedeniyle tercih edenlerin dağılımları incelendiğinde, 146 öğretmenin % 11,0'i 1.tercih ,%47,3'ü 2.tercih , %21,9'u 3.tercih ve %19,9'u ise 4.tercih olarak tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 12.3 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Dersin Özelliklerine Uygun Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	45	26,0
2.Tercih	64	37,0
3.Tercih	61	35,3
4.Tercih	3	1,7
Toplam	173	100,0

Anket katılan öğretmenlerden, Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini ,dersin özelliklerine uygun olması nedeniyle tercih edenlerin dağılımları incelendiğinde, 173 öğretmenin % 26,0'sı 1.tercih ,%37,0'si 2.tercih , %35,3'ü 3.tercih ve %1,7'si ise 4.tercih olarak tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 12.4 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Öğrencide Oluşturulmak İstenen Davranış Değişikliğine Uygun Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	46	30,1
2.Tercih	28	18,3
3.Tercih	32	20,9
4.Tercih	47	30,7
Toplam	153	100,0

Anket katılan öğretmenlerden, Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini , öğrencide oluşturulmak istenen davranış değişikliğine uygun olması nedeniyle tercih edenlerin dağılımları incelendiğinde, 153 öğretmenin % 30,1'i 1.tercih ,%18,3'ü 2.tercih , %20,9'u 3.tercih ve %30,7'si ise 4.tercih olarak tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Tablo 12.5 Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Verdikleri Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerini İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Başka)

Tercihler	f	%
2.Tercih	2	100,0
Toplam	2	100,0

Başka seçeneğini işaretleyen öğretmen sayısı sadece iki kişidir.Bu öğretmenlerde yöntemleri alışıla gelmiş yöntemler oldukları için 2.tercih olarak Sosyal Bilgiler dersinde yer verdiklerini ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre, öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde kullanmış oldukları yöntemlerini seçerlerken ilk başta dersin özelliğini dikkate aldıkları görüşü ileri sürülebilir. Ayrıca, ders süresine ve öğrenci sayısına uygunluğu ve öğrencilerde oluşturulmak istenen davranış değişikliğine uygun olması da öğretmenlerin öğretim yöntemlerini tercih sebebi olarak söylenebilir.

Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan öğretim yöntemlerini tercih nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı “Tablo 13.1, Tablo 13.2, Tablo 13.3, Tablo 13.4, Tablo 13.5, Tablo 13.6, Tablo 13.7ve Tablo 13.8” verilmiştir.

Tablo 13.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Bilgi)

Tercihler	f	%
1.Tercih	63	35,4
2.Tercih	40	22,5
3.Tercih	31	17,4
4.Tercih	30	16,9
5.Tercih	6	3,4
6.Tercih	8	4,5
Toplam	178	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %35,4'ü 1.tercih,%22,5'i 2.tercih,%17,4'ü 3.tercih,%16,9'u 4.tercih,%13,4'ü 5.tercih ve %4,5'i ise 6.tercih olarak bilgi vermek amacıyla öğretim yöntemlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Kavrama)

Tercihler	f	%
1.Tercih	52	30,8
2.Tercih	71	42,0
3.Tercih	28	16,6
4.Tercih	14	8,3
5.Tercih	4	2,4
Toplam	169	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %30,8'i 1.tercih,% 42,0'si 2.tercih,% 16,6'sı 3.tercih,% 8,3'ü 4.tercih ve 2,4'ü ise 5.tercih olarak kavratma amacıyla öğretimi yöntemlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Uygulama)

Tercihler	f	%
1.Tercih	12	9,2
2.Tercih	26	19,8
3.Tercih	53	40,5
4.Tercih	28	21,4
5.Tercih	8	6,1
6.Tercih	4	3,1
Toplam	131	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %9,2'si 1.tercih, %19,8'i 2.tercih, %40,5'i 3.tercih, %21,4'ü 4.tercih, %6,1'i 5.tercih ve %3,1'i ise 6.tercih olarak uygulama amacıyla öğretim yöntemlerini tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Analiz)

Tercihler	f	%
1.Tercih	3	2,4
2.Tercih	12	9,6
3.Tercih	16	12,8
4.Tercih	26	20,8
5.Tercih	56	44,8
6.Tercih	12	9,6
Toplam	125	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %2,4'ü 1.tercih,%9,6'sı 2.tercih,%12,8'i 3.tercih,%20,8'i 4.tercih,%44,8'i 5.tercih ve %9,6'sı ise 6.tercih olarak analiz amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir

Tablo 13.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Sentez)

Tercihler	f	%
2.Tercih	15	10,4
3.Tercih	38	26,4
4.Tercih	14	9,7
5.Tercih	41	28,5
6.Tercih	32	22,2
7.Tercih	4	2,8
Toplam	144	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %10,4'ü 2.tercih,%26,4'ü 3.tercih,%9,7'si 4.tercih,%28,5'i 5.tercih,%22,2'si 6.tercih ve %2,8'i ise 6.tercih olarak sentez amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir

Tablo 13.6. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Değerlendirme)

Tercihler	f	%
3.Tercih	14	11,1
4.Tercih	6	4,8
5.Tercih	17	13,5
6.Tercih	24	19,0
7.Tercih	56	44,4
8.Tercih	9	7,1
Toplam	126	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %11,1'i 3.tercih,%4,8'i 4.tercih,%13,5'i 5.tercih,%19,0'u 5.tercih,%44,4'ü 7.tercih ve %7,1'i ise 8.tercih olarak değerlendirme yapmak amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir

Tablo 13.7. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Dersi Sevdirme)

Tercihler	f	%
1.Tercih	57	46,3
2.Tercih	19	15,4
3.Tercih	6	4,9
4.Tercih	12	9,8
5.Tercih	5	4,1
6.Tercih	15	12,2
7.Tercih	7	5,7
8.Tercih	2	1,6
Toplam	123	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %46,3'ü 1.tercih,%15,4'ü 2.tercih,%4,9'u 3.tercih,%9,8'i 4.tercih,%4,1'i 5.tercih , %12,2'si ise 6.tercih,%5,7'si 7.tercih ve %1,6'sı ise 8.tercih olarak dersi sevdirmek amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir

Tablo 13.8. Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğretim Yöntemlerini Tercih Amaçlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Bu Alanı Geleceği İçin Seçmeye Özendirme)

Tercihler	f	%
1.Tercih	6	10,2
4.Tercih	6	10,2
7.Tercih	17	28,8
8.Tercih	30	50,8
Toplam	59	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %10,2'si 1.tercih,%10,2'si 4.tercih,%28,8'i 7.tercih ve %50,8'i ise 8.tercih olarak bu alanı geleceği için seçmeye özendirmek amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir

Buna göre, öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini bilgi vermek, kavratmak ve dersi sevdirmek amacıyla tercih ettikleri görüşü ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin, programda öğrenme-öğretme stratejileri yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamalara yeteri kadar yer verildiğine inanma durumlarına ilişkin görüşlerinin dağılımı “Tablo 14”de verilmiştir.

Tablo 14. Programda Öğrenme-Öğretme Stratejileri, Yöntem ve Teknikleri ile ilgili Açıklamalara Yer Verildiğine İnanma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	31	16.1
Arasıra	141	73.1
Hiçbir zaman	17	8.8
Toplam	193	100,0

193 öğretmenin % 73.1'i "arasıra", % 8.8'i "hiçbir zaman" ve % 16.1'i ise "her zaman" derecesinde programda öğrenme-öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamalara yeteri kadar yer verildiğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde anlatım ve soru cevap gibi klasik yöntemlerin daha fazla kullanıldığı görüşüne katılma durumlarına ilişkin görüşlerinin dağılımı "Tablo 15"de verilmiştir.

Tablo 15. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinden Daha Fazla Kullanıldığı Görüşüne Katılma Durumlarının Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	98	50,8
Arasıra	91	47.1
Hiçbir zaman	4	2.1
Toplam	193	100,0

Öğretmenlerin % 50.8'i "her zaman", % 47.1'i "arasıra" ve % 2.1'i ise "hiçbir zaman" derecesinde Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde anlatım ve soru-cevap gibi klasik yöntemlere daha fazla yer verildiğine inandıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde anlatım ve soru cevap gibi yöntemlerin daha çok kullanılmasının nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı "Tablo 16.1,Tablo 16.2,Tablo 16.3,Tablo 16.4 ve Tablo 16.5"de verilmiştir.

Tablo 16.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Ders Süresinin Az Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	41	73,2
2.Tercih	4	7,1
3.Tercih	4	7,1
4.Tercih	5	8,9
5.Tercih	2	3,6
Toplam	59	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru cevap yöntemlerinin daha çok kullanılmasının nedenlerine ilişkin görüşleri önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 73,2'si 1.tercih,% 7,1'i 2.tercih,% 7,1'i 3.tercin,% 8,9'u 4.tercih ve % 3,6'sı ise 5.tercih olarak ders süresinin az olmasından dolayı bu yöntemleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Çağdaş Yöntemler Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmadığı İçin)

Tercihler	f	%
1.Tercih	27	34,2
2.Tercih	41	51,9
3.Tercih	4	5,1
4.Tercih	7	8,9
Toplam	79	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru cevap yöntemlerinin daha çok kullanılmasının nedenlerine ilişkin görüşleri önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 34,2'si 1.tercih,% 51,9'u 2.tercih,% 5,1'i 3.tercin ve % 8,9'u ise 4.tercih olarak çağdaş yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı için bu yöntemleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Araç-Gereç Kullanabilme Bilgi ve Becerisi Kazandırılmadığı İçin)

Tercihler	f	%
1.Tercih	6	7,8
2.Tercih	35	45,5
3.Tercih	36	46,8
Toplam	77	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru cevap yöntemlerinin daha çok kullanılmasının nedenlerine ilişkin görüşleri önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 7,8'i 1.tercih,% 45,5'i 2.tercih ve % 46,8'i ise 3.tercin olarak araç-gereç kullanabilme bilgi ve becerisi kazandırılmadığı için bu yöntemleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Yetiştiği Yöntemlere Göre Ders Verme)

Tercihler	f	%
1.Tercih	8	11,6
2.Tercih	7	10,1
3.Tercih	22	31,9
4.Tercih	32	46,4
Toplam	69	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru cevap yöntemlerinin daha çok kullanılmasının nedenlerine ilişkin görüşleri önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 11,6'sı 1.tercih,% 10,1'i 2.tercih,% 31,9'u 3.tercin ve % 46,4'ü ise 4.tercih olarak yetiştigi yöntemlere göre ders verdikleri için bu yöntemleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16.5. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Daha Çok Kullanılmasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Önem Sırasına Göre Dağılımı(Başka)

Tercihler	f	%
1.Tercih	2	20,0
4.Tercih	4	40,0
5.Tercih	4	40,0
Toplam	10	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru cevap yöntemlerinin daha çok kullanılmasının nedenlerine ilişkin görüşleri önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 20,0'si 1.tercih,% 40,0'ı 2.tercih ve % 40,0'ı ise 3.tercin olarak başka nedenlerden bu yöntemleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Başka seçeneğini işaretleyen öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinin bu yöntemlere uygun bir ders olması,okul imkanlarının bu yöntemlere uygun olması,klasik yöntemlerin öğrencileri daha iyi yetiştireceğine inanıldığı ve alışkanlıklardan dolayı bu yöntemleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre, öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru-cevap gibi yöntemlere daha fazla yer vermelerinin sebebini, ders süresinin az olması,çağdaş yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olunmadığından ve öğretmenlere araç-gereç kullanabilme bilgi ve becerisinin kazandırılmadığındandır, görüşünü ileri sürebiliriz.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencilerin yaratıcı ve eleştirci düşünme yeteneğini geliştirdiğine inanma durumlarına ilişkin görüşlerin dağılımı "Tablo 17"de verilmiştir.

Tablo 17. Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılan ve Yaptırılan Etkinliklerin Öğrencilerin Yaratıcı ve Eleştirci Düşünme Yeteneği Geliştirdiğine İnanma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	57	29,50
Arasıra	119	61,7
Hiçbir zaman	17	8,8
Toplam	100	100,0

100 öğretmenin % 54'ü "arasıra", % 42'si "her zaman" ve % 4'ü ise "hiçbir zaman" derecesinde, Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencilerin yaratıcı ve eleştirci düşünme yeteneğini geliştirdiğine inandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımının yeterliliğine ilişkin görüşlerin dağılımı "Tablo 18"de verilmiştir.

Tablo 18. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterliliğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	28	14.6
Arasıra	152	78.9
Hiçbir zaman	12	6.5
Toplam	193	100,0

Ankete cevap veren öğretmenin % 78.9'i "arasıra", % 14.6'sı ise "her zaman"% ve 6.5'i "hiçbir zaman" derecesinde Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımını yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımının yeterli olmayışının nedenlerine ilişkin görüşlerin dağılımı “Tablo 19.1,Tablo 19.2,Tablo 19.3 ve Tablo 19.4”te verilmiştir.

Tablo 19.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Sınıfların Kalabalık Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	4	36,4
4.Tercih	4	36,4
5.Tercih	3	27,3
Toplam	11	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımının yeterli olmayışının nedenlerine ilişkin görüşlerin önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 36,4’ü 1.tercih,% 36,4’ü 2.tercih ve % 27,3’ü ise 3.tercin olarak sınıfların kalabalık olmasının öğrencilerin derse katılımının yeterli olmamasının nedeni olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 19.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Öğrencilerin GÜdülenememesi)

Tercihler	f	%
1.Tercih	2	18,2
2.Tercih	5	45,5
4.Tercih	4	36,4
Toplam	11	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımının yeterli olmayışının nedenlerine ilişkin görüşlerin önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 18,2'si 1.tercih,% 45,5'i 2.tercih ve % 36,4'ü ise 4.tercin olarak öğrencilerin güdülenememesinin, öğrencilerin derse katılımının yeterli olmamasının nedeni olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 19.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Sosyal Bilgiler Dersini Öğrencilerin Sıkıcı Bulması)

Tercihler	f	%
2.Tercih	4	50,0
3.Tercih	4	50,0
Toplam	8	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımının yeterli olmayışının nedenlerine ilişkin görüşlerin önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 50,0'si 2.tercih ve % 50,0'si ise 3.tercih olarak Sosyal Bilgiler dersini öğrencilerin sıkıcı bulmasının öğrencilerin derse katılımının yeterli olmamasının nedeni olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 19.4. Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Derse Katılımıyla Yeterli Olmayışının Nedenlerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı(Konuların Soyut Olması)

Tercihler	f	%
1.Tercih	13	86,7
4.Tercih	2	13,3
Toplam	15	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımının yeterli olmayışının nedenlerine ilişkin görüşlerin önem sırasına göre dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin % 86,7'si 1.tercih ve % 13,3'ü ise 4.tercih olarak konuların soyut olmasının, öğrencilerin derse katılımının yeterli olmamasının nedeni olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu durumda, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılmamasının nedeni olarak, öğrencilerin güdülenememesi ,konuların soyut ve sınıfların kalabalık olmasının öğrencilerin derse katılımını engellediği görüşü ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak gezi ve gözlem etkinliğinde bulunma durumlarının dağılımı “Tablo 20 “de verilmiştir.

Tablo 20. Sosyal Bilgiler Dersiyle İlgili Olarak Gezi ve Gözlem Etkinliğinde Bulunma Durumlarına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	12	6.2
Arasıra	131	67.9
Hiçbir zaman	50	25.9
Toplam	193	100,0

Ankete cevap veren öğretmenlerin % 67.9 ‘u “arasıra”, % 25,9’u “hiçbir zaman” ve % 6.2’i ise “her zaman” derecesinde Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak gezi ve gözlem etkinliğinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak hiçbir zaman gezi ve gözlem etkinliğinde bulunmayan öğretmenlerin, bunun en önemli nedeninin ne olduğuna ilişkin görüşlerin dağılımı “Tablo 21”de verilmiştir.

Tablo 21. Sosyal Bilgiler Dersiyle İlgili Olarak Hiçbir Zaman Gezi Ve Gözlem Etkinliğinde Bulunmayan Öğretmenlerin Bunun En Önemli Nedenin Ne Olduğuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Okul yönetimi izin vermiyor	13	26.0
Gezi ve gözlemin yararına inanmıyorum	6	12.0
Derslerim yoğun olduğu için zamanım yok	19	38.0
Başka	12	24.0
Toplam	50	100,0

Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak hiçbir zaman gezi ve gözlem etkinliğinde bulunmayan öğretmenlerin, bunun en önemli nedeninin ne olduğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, bu seçeneği işaretleyen 50 öğretmenin % 38.0 ‘ı “Derslerin yoğun olduğu için zamanım yok”, %26.0’ı “Okul yönetimi izin vermiyor”, %24.0 ‘ı “başka” ve %12.0’si ise “Gezi ve gözlemin yararına inanmıyorum” seçeneklerini işaretlemişlerdir.”Başka” seçeneğini işaretleyen öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde maddi imkansızlıkların olmasının ve bürokratik işlemlerin (Gezi İzni Alımı) zor ve sıkıcı olmasının gezi ve gözlem yapmayı engellediğini ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre, öğretmenlerin gezi ve gözlem etkinliğinde bulunamamalarının en önemli sebebinin derslerin yoğunluğu ve okul yönetiminin izin vermemesinin olduğu ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.1.1"de verilmiştir.

Tablo 22.1.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	65	37.1
Arasıra	110	62.9
Hiçbir zaman	-	-
Toplam	175	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım yöntemini ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılım incelendiğinde 175 öğretmenin % 62.9'i “arasıra” ve % 37.1'i ise “her zaman” derecesinde anlatım yönteminin kullanılması gerektiği belirtmektedir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım yöntemini ne Oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.1.2"de verilmiştir.

Tablo 22.1.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Anlatım Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	86	54.4
Arasıra	72	45.6
Hiçbir zaman	-	-
Toplam	158	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde anlatım yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılımı incelendiğinde,158 öğretmenin % 54.4’i “her zaman”, % 45.6’sı ise "arasıra" derecesinde Sosyal Bilgiler dersinde anlatım yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde soru-cevap yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.2.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.2.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Soru-Cevap Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	103	58.2
Arasıra	74	41.8
Hiçbir zaman	-	-
Toplam	177	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde soru-cevap yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 177 öğretmenin % 58.2'si "her zaman" ve % 41.8'i "arasıra" derecesinde soru-cevap yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde soru-cevap yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 29.2.2"de verilmiştir.

Tablo 22.2.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Soru-Cevap Yönteminin Ne Oranda Kullandığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	113	70.6
Arasıra	47	29.4
Hiçbir zaman	-	-
Toplam	160	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde soru-cevap yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılımı incelendiğinde, 160 öğretmenin % 70.6'sı "her zaman", % 29.4'ü "arasıra" derecesinde soru-cevap yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gözlem gezisi yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.3.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.3.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Gözlem Gezisi Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	61	35.9
Arasıra	99	58.2
Hiçbir zaman	10	5.9
Toplam	170	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gözlem gezisi yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 170 öğretmenin % 58.2'si "arasıra" ,% 35.9'U “her zaman” ve % 5.9 ‘u “hiçbir zaman” derecesinde gözlem gezisi yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gözlem gezisi yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.3.2"de verilmiştir.

Tablo 22.3.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Gözlem Gezisi Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	12	6,2
Arasıra	115	59,6
Hiçbir zaman	33	17,1
Toplam	160	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gözlem gezisi yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 160 öğretmenin % 59,6'sı "arasıra", % 6,2'si "her zaman" ve %17,1 "hiçbir zaman" derecesinde gözlem gezisi yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gösteri yönteminin ne Oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.4.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.4.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Gösteri Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	79	44,1
Arasıra	96	53,6
Hiçbir zaman	4	2,2
Toplam	179	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gösteri yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 179 öğretmenin % 53,6'sı "arasıra" ,% 44,1'i "her zaman" ve % 2,2'si "hiçbir zaman" derecesinde gösteri yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gösteri yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.4.2."de verilmiştir.

Tablo 22.4.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Gösteri Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	28	17,6
Arasıra	104	65,4
Hiçbir zaman	27	17,0
Toplam	159	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde gösteri yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 159 öğretmenin % 65,4'ü “arasıra” , % 17,6'sı “her zaman” ve %17,0 ise “hiçbir zaman” derecesinde gösteri yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde problem çözme yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.5.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.5.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Problem Çözme Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	34	21,5
Arasıra	122	77,2
Hiçbir zaman	2	2,2
Toplam	158	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde problem çözme yönteminin ne Oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 158 öğretmenin % 77,2'si "arasıra" ,% 21,5'i "her zaman" ve % 1,3'ü ise "hiçbir zaman" derecesinde gösteri yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde problem çözme yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.5.2." de verilmiştir.

Tablo 22.5.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Problem Çözme Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	24	16,8
Arasıra	97	67,8
Hiçbir zaman	22	15,4
Toplam	52	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde problem çözme yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 143 öğretmenin % 67,8'i "arasıra", % 16,8'i "her zaman" ve %15,4'ü ise "hiçbir zaman" derecesinde problem çözme yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde rol oynama yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.6.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.6.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	66	39,5
Arasıra	97	58,1
Hiçbir zaman	4	2,4
Toplam	167	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde drama yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 167 öğretmenin % 58,1’i "arasıra" ,% 39,5’i “her zaman” ve % 2,4’ü ise “hiçbir zaman” derecesinde drama yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım “Tablo 22.6.2”de verilmiştir.

Tablo 22.6.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	35	22,6
Arasıra	99	63,9
Hiçbir zaman	21	13,5
Toplam	155	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde drama yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 155 öğretmen % 63,9’u “arasıra”, % 22,6’sı “her zaman” ve %13,5’i ise “hiçbir zaman” derecesinde drama yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım “Tablo 22.7.1 “de verilmiştir.

Tablo 22.7.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	77	45,6
Arasıra	92	54,6
Hiçbir zaman	-	-
Toplam	169	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay incelemesi yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 169 öğretmenin % 54,4'ü "arasıra" ve % 45,6'sı ise "her zaman" derecesinde örnek olay incelemesi yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay incelemesi yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.7.2"de verilmiştir.

Tablo 22.7.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Olay İncelemesi Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığı İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	54	35,1
Arasıra	97	63,0
Hiçbir zaman	3	1,9
Toplam	154	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde örnek olay incelemesi yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 154 öğretmenin % 63,0'ı "arasıra", % 35,1'i "her zaman" ve % 1,9'u ise "hiçbir zaman" derecesinde örnek olay yöntemini kullandıklarını ifade etmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde tartışma yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.8.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.8.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Tartışma Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	101	58,4
Arasıra	72	41,6
Hiçbir zaman	-	-
Toplam	173	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde tartışma yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 173 öğretmenin ve % 58,4'ü "her zaman" % 41,6'sı "arasıra" derecesinde tartışma yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde tartışma yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.8.2"de verilmiştir.

Tablo 22.8.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Tartışma Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	55	34,6
Arasıra	95	59,7
Hiçbir zaman	9	5,7
Toplam	159	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde tartışma yöntemini ne Oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 159 öğretmenin % 59,7'si "arasıra", % 33,6'sı , "her zaman" ve % 5,7'si ise "hiçbir zaman"derecesinde tartışma yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde proje çalışması yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin dağılım "Tablo 22.9.1 "de verilmiştir.

Tablo 22.9.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Çalışması Yönteminin Ne Oranda Kullanılması Gerektiğine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	60	37,3
Arasıra	90	55,9
Hiçbir zaman	11	6,8
Toplam	161	100,0

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde proje çalışması yönteminin ne oranda kullanılması gerektiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendiğinde 161 öğretmenin % 55,9'u "arasıra" % 37,3'ü "her zaman" ve %6,8'i ise "hiçbir zaman" derecesinde proje çalışması yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersinde proje çalışması yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım "Tablo 22.9.2"de verilmiştir.

Tablo 22.9.2. Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Çalışması Yönteminin Ne Oranda Kullanıldığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Her zaman	16	11.4
Arasıra	93	66.4
Hiçbir zaman	31	22.1
Toplam	140	100,0

Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde proje çalışması yöntemini ne oranda kullandıklarına ilişkin dağılım incelendiğinde, 140 öğretmenin % 66,4'ü “arasıra”, % 22,1 “hiçbir zaman” ve % 11,4'ü “her zaman” derecesinde proje çalışması yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir

Diğer seçeneği işaretleyen öğretmenler, çoklu zeka uygulamalarının Sosyal Bilgiler dersinde uygulanmasının uygun olacağını ifade etmişlerdir.

BÖLÜM V

5- SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler öğretiminde sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri ile bilgi ve becerilerini ne derece gerçekleştirdikleri ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlar ışığında sunulan öneriler şunlardır:

5.1. SONUÇLAR

Araştırmanın amacına hizmet etmesi için hazırlanan ankette yer alan sorulara verilen cevaplardan elde edilen bulgulardan şu sonuçlara varılmıştır:

1. Ankete cevap veren öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, % 36,8'sinin erkek, % 63,2'sinin bayandır.

2. Ankete cevap veren öğretmenlerin % 21,2'sinin 1-6 yıllık, % 39,4'nün 7-12 yıllık, 10,4'ünün 13-18 yıllık, % 5,2'sinin 19-24 yıllık, %23,8'inin 25 yıllık ve daha fazla mesleki kıdemleri vardır.

3. Öğretmenlerin % 72,5'i 4 yıllık lisans, % 17,6'sı iki yıllık ön lisans, % 5,2'si eğitim enstitüsü, % 4,7'si yüksek lisans mezunlardır.

4. Öğretmenlerin yüksek öğrenim sırasında formasyonla ilgili almış oldukları derslerin neler olduğu ile ilgili sonuçlar incelendiğinde, öğretmenlerin % 77,7'si eğitime giriş, %75,6'sı eğitim programları ve öğretim, %73,6'sı ölçme ve değerlendirme, %73,5'i genel öğretim yöntemleri, %68,9'u gelişim ve öğrenme psikolojisi, %66,3'ü eğitim teknolojileri, %47,2'si özel öğretim yöntemleri ve %15,6'sı ise başka dersleri aldıklarını belirtmişlerdir.

Buna göre, öğretmenlerin formasyon bilgileri yeterlidir, denilebilir.

5. Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda hîzmet-içi eğitim kurslarına % 53,4'ü katılmış, % 46,6'sı ise katılmamıştır.

Bu duruma göre öğretmenlerin kursa katılma durumlarının yeterli olmadığı söylenebilir

6. Öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılma nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, 171 öğretmenin % 88,3'ü 1.tercih ,%8,2'si 2.tercih ve %3,5'i ise 3.tercih olarak alanındaki yenilikleri görmek amacıyla , 37 öğretmenin %16,2'si 2.tercih %16,2'si 3.tercih ve % 67,6'sı ise 3.tercih kursların tatil imkanı vermesi amacıyla , 82 öğretmenin % 45,1'i 2.tercih ,% 35,4'ü 3.tercih ve %19,5'i ise 1.tercih olarak yüksek öğrenim sırasında bu dersleri almamış olmaları nedeniyle, 118 öğretmenin % 5,1'i 1.tercih ,%43,2'si 2.tercih , %33,1'i 3.tercih ve %18,6'sı ise 4.tercih olarak kişisel bilgiler edinmek amacıyla kurslara katılma tercihlerini belirttikleri görülmektedir.

Bu duruma göre öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek olan bir kursa, alandaki yenilikleri görmek ve kişisel bilgiler edinmek için katılmak istedikleri görüşü ileri sürülebilir.

7. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler haftalık ders saatini yeterli bulup bulmamalarına ilişkin değerlendirmelerinden çıkan sonuca göre, öğretmenlerin % 72,8'i yeterli bulduklarını ifade ederlerken, öğretmenlerin % 28,2'i ders saatini yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre, öğretmenlerin Sosyal Bilgiler haftalık ders saatini yeterli buldukları görüşü ileri sürülebilir.

8. Sosyal Bilgiler ders saatini “hiçbir zaman” yeterli bulmayan öğretmenlerin, haftalık ders saatinin ne kadar olması gerektiği hakkındaki değerlendirmeleri, öğretmenlerin % 32,2'si beş saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 27,1'i altı saat, % 18,6'sı ise yedi saat seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğretmenlerin %22,0'ı ise 7 saatten daha fazla seçeneğini işaretlemişlerdir.

Öğretmenlerden Sosyal Bilgiler haftalık ders saatini “hiçbir zaman” yeterli bulmayanların genel görüşü incelendiğinde, haftalık ders saatinin beş veya altı saat olmasını istedikleri görüşünü ileri sürebiliriz.

9. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarının ne kadar olduğu hakkındaki değerlendirmeleri incelendiğinde, öğretmenlerin % 1.0'unun sınıf mevcutlarının 1-15 kişi, % 10.9'nun sınıf mevcutlarını 16-25 kişi, % 44.6'sının sınıf mevcudunu 26-35 kişi, % 33.2'ü 36-45 kişi ,% 10.4'nün 46-45 kişi olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu duruma göre diyebiliriz ki, sınıf mevcutları 26-45 kişi aralığındadır .

10. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde sınıf mevcutlarının ne kadar olması gerektiği hakkındaki değerlendirmeleri incelendiğinde, öğretmenlerin % 57,0'ı sınıf mevcutlarının 16-25, % 17.1'i 26-35 kişi, % 25,9'u ise sınıf mevcutlarının 1-15 kişi olması gerektiğini istemektedirler.

Bu duruma göre, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu sınıf mevcutlarının 16-25 kişi olmasını gerektiğini ileri sürdükleri için, sınıf mevcutlarının 16-25 kişi olmasının eğitim ve öğretim açısından daha faydalı olacağı görüşü ileri sürülebilir.

11. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde yer verdikleri öğretim yöntemlerini tercih nedenlerinin neler olduğu hakkındaki değerlendirmelerinden çıkan sonuca göre; öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde kullanmış oldukları yöntemlerini seçerlerken ilk başta dersin özelliğini dikkate aldıkları görüşü ileri sürülebilir. Ayrıca, ders süresine ve öğrenci sayısına uygunluğu ve öğrencilerde oluşturulmak istenen davranış değişikliğine uygun olması da öğretmenlerin öğretim yöntemlerini tercih sebebi olarak söylenebilir.

12. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kullandıkları öğretim yöntemlerini bilgi vermek, kavratmak ve dersi sevdirmek amacıyla tercih ettikleri görüşü ileri sürülebilir.

13. Programda öğrenme-öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamalara yeteri kadar yer verildiğine öğretmenlerin inanma durumları “arasıra” derecesindedir.

Öğretmenlerin programda öğrenme-öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamaların yeterliliğine inandıkları görüşünü ileri sürebiliriz.

14. Öğretmenler“her zaman”ve“arasıra”derecesinde,Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğretmenlerin anlatım ve soru-cevap gibi klasik yöntemlere daha fazla yer verdiklerine inanmaktadırlar. “her zaman” derecesinde bu yöntemlerin kullanıldığına inanan öğretmenlerin çağdaş yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları için, öğretmenlere araç-gereç kullanabilme bilgi ve becerisinin kazandırılmadığı için, öğretmenlerin yetiştiği yöntemlere göre ders vermek istemesinden ve ders süresinin az olmasından dolayı bu yöntemleri sıklıkla kullanıldığı görüşü ileri sürülebilir.

15. Öğretmenlerin,Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencilerin yaratıcı ve eleştirci düşünme yeteneğini geliştirdiğine inanma durumları “arasıra” ve “her zaman” derecesinde olduğu görülmektedir.

Bu duruma göre Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencilerde yaratıcı ve eleştirci düşünme yeteneğini geliştirdiği görüşü ileri sürülebilir.

16. Sosyal Bilgiler dersinde-öğrencilerin derse katılımını öğretmenler, “ara sıra” derecesinde yeterli bulmaktadırlar. “hiçbir zaman” yeterli bulmayan öğretmenler ise bunun en önemli nedenlerini; öğrencilerin derse güdülenememesi, konuların soyut olması, sınıfların kalabalık olması ve Sosyal Bilgiler dersinin öğrenci tarafından sıkıcı bulunması diye sıralamışlardır.

17. Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak gezi ve gözlem etkinliğinde bulunma durumları “ara sıra” derecesindedir. Öğretmenler gezi ve gözlem etkinliğinde bulundukları sonucu ortaya çıktığı söylenebilir.

Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak “hiçbir zaman” gezi ve gözlem etkinliğinde bulunmayan öğretmenler, maddi imkansızlıkları , derslerinin yoğun olduğu için yeterli zaman bulamamalarını ve okul yönetimlerinin izin vermediklerini neden olarak göstermişlerdir.Ayrıca öğretmenler bürokratik işlemlerin (Gezi İzni

Alımı) zor ve sıkıcı olmasının gezi ve gözlem yapmayı engellediğini ifade etmişlerdir.

18. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde anlatım ve soru-cevap yöntemlerini “her zaman” derecesinde kullandıklarını belirtmişlerdi. Gözlem gezisi, problem çözme, gösteri, rol oynama, örnek olay, tartışma ve proje çalışması yöntemlerini ise “ara sıra” kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca öğretmenler soru-cevap ve tartışma yöntemlerini “her zaman” anlatım, gösteri, problem çözme, rol oynama, örnek olay incelemesi, gözlem gezisi ve proje çalışması yöntemlerinin “ara sıra” derecesinde kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

5.2.ÖNERİLER

Araştırmalar bulgular ışığında araştırmacı tarafından geliştirilen öneriler aşağıda sunulmaktadır:

1. Öğretim yöntemleri konusunda öğretmenlerin tamamının hizmet-içi eğitim kurslarına katılmaları sağlanmalıdır.
2. Sosyal Bilgiler ders saati artırılmalı ve daha sağlıklı bir eğitim ve öğretim için sınıf mevcutları 16-25 kişiye indirilmelidir.
3. Okullar araç-gereç bakımından yeterince donatılmalı ve öğretmenlere araç-gereç kullanabilme bilgi ve becerisi kazandırılmalıdır.
4. Konular öğrenci seviyesine uygun olarak hazırlanmalı ve programlar hazırlanırken okullardaki uygulama şartları mutlaka dikkate alınmalıdır.
6. Programda öğrenme-öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamalara daha fazla oranda yer verilmelidir.
- 7.Sosyal Bilgiler öğretimi sırasında daha çok etkinliklere yer verilmelidir.

8. Öğrencilerin derse katılımı ve ilgisini çekmek için konular somutlaştırılmalı, güncelliği sağlanmalı ve öğrenciler mutlaka derse karşı güdülenmelidir.

9. Öğretmenler sık sık gezi gözlem etkinliğinde bulunmalı; bunun içinde okulların imkansızlıkları ortadan kaldırılmalı , bürokratik işlemler hafifletilip izin alma işlemleri kolaylaştırılmalıdır.

10. Öğretmenler anlatım ve soru-cevap yöntemlerini derste yeri ve zamanı geldikçe kullanmalı, sık sık bu yöntemlere başvurmamalıdır.

11. Öğretmenler mutlaka çağdaş yöntemler konusunda yeterli bilgi ve beceri ile donatılmalıdır.

12. Öğretmenler derste bütün yöntemleri yeri ve zamanı geldiğinde kullanmalı, öğrencilerin bireysel öğrenme farklılıkları göz önünde tutularak ve konunun özelliği de dikkate alınarak bir derste bir yöntemle değil, birkaç yöntemle ders verilmelidir.

KAYNAKÇA

ALICIGÜZEL, İzzettin (1973) İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim
İstanbul:Özaydın Matbaası

ALKAN, Cevat (1991) **Özel Öğretim İlke ve Yöntemleri** Ankara: A. Ü. Yayınları
No:167, A.Ü. Basımevi.

BAL Hatice , KELEŞ Metehan, ERBİL Oğuz (2002), **Eğitim Teknolojisi Kılavuzu**
Ankara:M.E.B yayınları

BÜYÜKKARAGÖZ,S. ve ÇİVİ;C.(1997), **Genel Öğretim Metodları** Konya:Öz
Eğitim Yayınları

CAN Gürhan, YAŞAR Şefik, SÖZER Ersan (1998), **Sosyal Bilgiler Öğretimi** ,
Eskişehir :Anadolu Üniversitesi Yayınları

COLLETTE, A . T. and CHIAPETTA, E.L. (1984). **Science Instruction In the
Midle and Secondary Schools.** Mosb College Publishing.

ÇİLELİ, Meral (1995).*Sosyal Bilgiler Öğretimine Genel Bir Bakış* Ankara:Türk
Eğitim Derneği Öğretmen Dizisi Şafak Matbaacılık

ÇALIŞKAN, Hüseyin. (2000). **İlköğretim Okulları I.Kademesi 4.Ve 5.Sınıflar
Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Eğitim Ve Öğretim Yöntemleri** Niğde: Niğde
Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

DEMİREL,Özcan (1988) **Genel Öğretim Yöntemleri** Ankara:Kardeş Kitapevi

DEMİRTAŞ, Abdullah BARTH, James L. (1997) **İlköğretim Sosyal Bilgiler
Öğretimi:ÖğrenciKılavuzu**, Ankara: YÖK / Dünya Bankası Milli Eğitimi
Geliştirme Projesi

DEMİRTAŞ Abdullah , BARTH James L. (1997),**İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi,Öğretmen Kılavuzu**, Ankara :YÖK / Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

DÖNMEZ, Cengiz. (2003). *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler*. C. Şahin (Ed.), **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

ER, Harun. (2005). **Sosyal Bilgiler Dersinde Biyografi Öğretimi : “Atatürk’ün Hayatı” Metninin Analizi Ve Yeni Bir Tasarım** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

ERDEN, Münire (1995). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Alkım Yayınevi.

EREN,Hasan ve diğerleri(1988).**Türkçe Sözlük**. Ankara :Türk Tarih Kurumu Basımevi

EVANS, J. M. ve M. M. Brueckner (1990). **Elementary Social Studies, Teaching for Today and Tomorrow**. Massachusetts: Allyn and Bacon, Adivision of Simon & Schuster,Inc.

FİDAN,Nurettin (1986). **Okullarda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Kadioğlu Matbaası

GELFER,Jeffrey I. and PERKINS , Peggey G. (1992). **Guidelense for A Creative Drama Program**. Day Care and Early Education.

HESAPÇIOĞLU, Muhsin(1994) **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. İstanbul: Beta Basın Yayın ve Dağıtım A.Ş.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu . (2005) Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

İlköğretim Ders Programları. (2002). **Sosyal Bilgiler, İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı. (2000). (Yaz. Celal Aydın – Neşet Çağatay – Kemal Görmez – İzzet Öztoprak). Ankara: Doğan Yayınları.

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı. (2004). (Yaz. Komisyon). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı. (2005). (Yaz. Fuat Sarıalioğlu – Müslüm Karadaş). İstanbul: Cemre Yayıncılık.

İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı. (2004). (Yaz. Komisyon). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

KAGAN, J. ve LANG, C.(1978). **Psychology and Education**.New York:Harcourt Brace Jovanovich.

KAPTAN, Saim (1998). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri** . Ankara: Tekışık Web Ofset.

KARASAR,Niyazi(1991) **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara :Sanem Matbaacılık

KIRIŞLIOĞLU, Arif SARAL,Mehmet (1969). **Çağdaş Genel Öğretim Metodu ve Uygulama**. Ankara: Divan Matbaası

KOCAÇINAR, Muhip (1969). **Genel Öğretim Metodu** Ankara :Tekışık Matbaası

KÖSTÜKLÜ, Nuri (1998). **Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretimi**. Konya:Kuzucular Ofset

KÜÇÜKAHMET, Leyla(1986) **Öğretim İlke ve Yöntemleri** Ankara: Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 17.

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2001). **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi ve T.C. İnkılap Tarihi**. Ankara: Nobel Dağıtım.

MOFFAT, Maurice P. (1957). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**.(Çev.Nesrin Oran) İstanbul: Maarif Basımevi

OĞUZKAN, A. Ferhan (1993). **Eğitim Terimleri Sözlüğü** Gözden Geçirilmiş ve Geliştirilmiş Üçüncü Baskı, Ankara

OKUTAN, Mehmet (1997). **Genel Öğretim Metodları**. Trabzon

ÖZTÜRK, Cemil OTLUOĞLU, Rahmi (2003). **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller**. Ankara: Pegema Yayıncılık.

PURCELL, John M. (1993). **Livelier FLES Lessons Through Role-Play** .Hispania

SAFRAN, Mustafa ve B. ATA. (2003). *Öğrencilerin Tarih Metinlerinden Anlam Çıkarmalarına Yönelik Araştırmalara Bir Bakış*. C. Şahin (Ed.), **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

SAĞLAMER, Emin (1983). **İlkokullarda Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara:Tekışık Matbaası

SCHUK, Mark C. ve R. BEERY. (1987). **Teaching Social Studies in the Elementary School**. Glenview, Illinois: Scott Foresman and Company.

SÖNMEZ, Veysel (1999). **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**. İstanbul: M.E.B. Yayınları

TEKİŞİK, H.Hüsnü(1983). **Sosyal Bilgiler Öğretimi Rehberi**. Ankara:Rehber Yayınları

TEBLİĞLER DERGİSİ. (1999). Eylül – 2504. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

EKLER

EK-1

VERİ TOPLAMA ARACI

EK-1.**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞÜ ANKETİ**

Aşağıda sınıf öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler öğretimi sırasında kullandıkları öğretim yöntemleri ve bu yöntemleri uygulama durumlarına ilişkin birtakım ifadeler yer almaktadır. Sizde kendinize uygun seçenekleri işaretlemeler yapmanız beklenmektedir. Ankete isminizi yazmamalısınız.

Şimdiden göstereceğiniz ilgiye teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz;

()a. Bayan

()b. Erkek

2. Mesleki kıdeminiz;

()a. 1-6 yıl

()b. 7-12 yıl

()c. 13-18 yıl

()d. 19-24 yıl

()e. 25 yıl ve daha fazla

3. En son mezun olduğunuz öğrenim kurumunun derecesi;

()a. Ön lisans (2 yıllık)

()b. Lisans (4 yıllık)

()c. Öğretmen okulu

()d. Eğitim enstitüsü (3 yıllık)

()e. Yüksek lisans

()f. Doktora

4. Yüksek öğreniminiz sırasında formasyonla ilgili olarak hangi dersleri aldınız?

()a. Eğitime giriş

()b. Eğitim teknolojisi

()c. Eğitim programları ve öğretimi

()ç. Ölçme ve değerlendirme

()d. Özel öğretim yöntemleri

()e. Gelişim ve öğrenme psikolojisi

()f. Genel öğretim yöntemleri

()g. Başka (belirtiniz)

5. Öğretim yöntemleri konusunda hizmet-içi eğitim kurslarına katıldınız mı?

()a. Evet

()b. Hayır

6. Öğretim yöntemleri konusunda düzenlenecek bir kursa katılmak istiyorsanız bunun en önemli nedenleri aşağıdakilerden hangileri olabilir? (Size uygun olan seçenekleri önem sırasına göre 1,2,3,...şeklinde parantez içine yazınız.)

- ☐ a. Alandaki yenilikleri görmek
- ☐ b. Kursların tatil imkanı vermesi
- ☐ c. Yüksek öğrenim sırasında bu alanda ders almamış olmak
- ☐ d. Kişisel bilgiler edinmek
- ☐ e. Başka (belirtiniz)

7. Programda Sosyal Bilgiler dersi için ayrılan haftalık ders saatini yeterli buluyor musunuz?

- ☐ a. Evet
- ☐ b. Hayır

8. Cevabınız "b" seçeneği ise,haftalık ders saati ne kadar olmalıdır?

- ☐ a. 5 saat
- ☐ b. 6 saat
- ☐ c. 7 saat
- ☐ d. Daha fazla

9. Sosyal bilgiler dersinde sınıf mevcudunuz yaklaşık ne kadardır?

- ☐ a. 1-15
- ☐ b. 16-25
- ☐ c. 26-35
- ☐ d. 36-45
- ☐ e. 46-55
- ☐ f. 56 ve daha fazla

10. Sizce, öğretimin etkili bir şekilde yapılabilmesi için sınıf mevcutlarının ne kadar olması gerekir?

- ☐ a. 1-15
- ☐ b. 16-25
- ☐ c. 26-35
- ☐ d. 36-45
- ☐ e. 46-55
- ☐ f. 56 ve daha fazla

11. Sosyal Bilgiler dersinde yer verdiğiniz öğretim yöntemlerini tercih nedenleriniz nelerdir? (Size uygun olan seçenekleri öncelik sırasına göre 1,2,3,...şeklinde parantez içine yazınız.)

- ☐ a. Ders süresine ve öğrenci sayısına uygun olması
- ☐ b. Okul imkanlarına uygun olması
- ☐ c. Dersin özelliklerine uygun olması
- ☐ d. Öğrencide oluşturulmak istenen davranış değişikliğine uygun olması

()e. Başka (belirtiniz)

12. Sosyal Bilgiler dersinde kullandığınız öğretim yöntemlerini tercih nedenleriniz nelerdir? (Size uygun olan seçenekleri öncelik sırasına göre 1,2,3,...şeklinde parantez içine yazınız.)

()a. Bilgi

()b. Kavrama

()c. Uygulama

()d. Analiz

()e. Sentez

()f. Değerlendirme

()h. Bu alanı geleceği için seçmeye özendirme

()g. Dersi sevdirmeye

()ı. Başka (belirtiniz)

13. Programda öğrenme-öğretme stratejileri,yöntem ve teknikleri ile ilgili açıklamalara yeteri kadar yer verildiğine inanıyor musunuz?

()a. Her zaman

()b.Ara sıra

()c.Hiçbir zaman

14. Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde öğretmenlerin anlatım ve soru-cevap gibi klasik yöntemlere daha fazla yer verdikleri görüşüne katılıyor musunuz?

()a. Her zaman

()b.Ara sıra

()c.Hiçbir zaman

15. Cevabınız "a" seçeneği ise, bunun en önemli nedeni ne olabilir? (Size uygun olan seçenekleri önem sırasına göre 1,2,3,...şeklinde parantez içine yazınız.)

()a. Ders süresinin az olması

()b. Çağdaş yöntemler konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı için

()c. Araç-gereç kullanabilme bilgi ve becerisi kazandırılmadığı için

()d. Yetiştirdiği yöntemlere göre ters verme

()c. Başka (belirtiniz)

16. Sosyal Bilgiler dersinde yapılan ve yaptırılan etkinliklerin öğrencide yaratıcı ve eleştirel düşünme yeteneğini geliştirdiğine inanıyor musunuz?

()a. Her zaman

()b. Ara sıra

()c. Hiçbir zaman

17. Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse katılımını yeterli buluyor musunuz?

- () a. Her zaman () b. Ara sıra () c. Hiçbir zaman

18. Cevap "c" seçeneği ise, bunun en önemli nedenlerini sıralayınız? (Size uygun olan seçenekleri önem sırasına göre 1,2,3,...şeklinde parantez içine yazınız.)

- () a. Sınıfların kalabalık olması
 () b. Öğrencilerin güdülenememesi
 () c. Sosyal Bilgiler dersini öğrencilerin sıkıcı bulması
 () d. Konuların soyut olması
 () e. Başka (belirtiniz)

19. Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili olarak gezi-gözlem etkinliğinde bulunuyor musunuz?

- () a. Her zaman () b. Ara sıra () c. Hiçbir zaman

20. Yukarıdaki soruya cevabınız "c" seçeneği ise, bunun en önemli nedeni nedir?

- () a. Okul yönetimi izin vermiyor
 () b. Gezi-gözlem yapmanın yararına inanmıyorum
 () c. Derslerin yoğunluğu nedeni ile yeterli zaman bulamıyorum
 () d. Başka (belirtiniz)

21. Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi ile ilgili yöntemleri kullanmada aşağıda belirtilen seçeneklerden size uygun olanları (x) ile belirtiniz.

YÖNTEMLER

Sosyal Bilgiler dersinde ne
oranda kullanılması gerekir?

Siz ne oranda kullanıyorsunuz?

	Her zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman	Her zaman	Ara sıra	Hiçbir zaman
Anlatım	()	()	()	()	()	()
Soru-cevap	()	()	()	()	()	()
Gözlem gezisi	()	()	()	()	()	()
Gösteri (demonstrasyon)	()	()	()	()	()	()
Problem çözme	()	()	()	()	()	()
Rol oynama (drama)	()	()	()	()	()	()
Örnek olay incelemesi	()	()	()	()	()	()
Tartışma	()	()	()	()	()	()
Proje çalışması	()	()	()	()	()	()
Diğer (belirtiniz)	()	()	()	()	()	()

EK-2

UYGULAMA İZİN BELGELERİ

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.08.0.APK.0.03.05.01-01/ 1884

6/04/2005

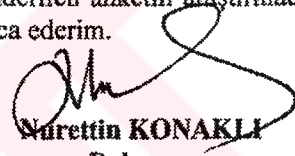
Konu : Araştırma İzni

ANKARA VALİLİĞİNE
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi :Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 28.03.2005 tarih ve 2513 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Yaşar SARIASLAN'ın Altındağ İlçesine bağlı İlköğretim Okullarında anket uygulama izin talebi incelenmiştir.

Söz konusu anketin uygulanması Bakanlığımızca uygun görülmüş olup, eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksatılmaması şartıyla ekte bir örneği gönderilen anketin araştırmacı tarafından uygulanabilmesi için gerekli kolaylığın gösterilmesini rica ederim.

Nurettin KONAKLI
Bakan a.
Kurul Başkanı V.

EK _____ :

EK – 1 Anket (4 Sayfa)

T.C.
ALTINDAĞ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11.070/ 7030

11 5 NISAN 2005

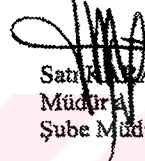
KONU : Araştırma

İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜKLERİNE
ALTINDAĞ

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Yaşar SARIASLAN'IN araştırma çalışmasını Okulunuzda uygulayabilmesine ilişkin Bakanlığımız Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 06.04.2005 tarih ve 1883 sayılı yazısı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

EKİ: 5

Satir K. AKAKAŞ
Müdür
Şube Müdürü